

Una mirada als informes d'Enrico Letta i Mario Draghi

CATALUNYA: MOTOR D'UNA NOVA EUROPA

Com afecta el nou marc
de competitivitat europeu
l'economia catalana

Publicació amb motiu de les jornades Ciutat Europa 2024

Fundació Catalunya Europa – Llegat Pasqual Maragall
CIF: G64693914. Registre de Fundacions núm. 2395
C. Sant Eusebi, 48-50, baixos, local 3, 08006 Barcelona

Maig de 2025

Redacció i coordinació de continguts: Ariadna Trillas Fonts

Volem expressar el nostre agraïment a totes les persones que han prestat el seu temps i els seus coneixements en aquesta publicació.

Aquesta obra està subjecte a una llicència de reconeixement-
NoComercialSenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons

Amb el suport de:

Ajuntament de
Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament d'Unió Europea
i Acció Exterior

Una mirada als informes d'Enrico Letta i Mario Draghi

CATALUNYA: MOTOR D'UNA NOVA EUROPA

Com afecta el nou marc
de competitivitat europeu
l'economia catalana

ÍNDEX

4

**Catalunya: motor
d'una nova Europa,
per Dolors Camats Luis**

8

**Catalunya, un pilar
per a la competitivitat
industrial europea,
per Manuel Szapiro**

12

**Un tast de l'Informe Draghi.
Una Europa més productiva
i coordinada**

18

**Un tast de l'Informe Letta.
Completar el mercat únic
per ser més que un mercat**

70

**Una Europa amb la
participació de tothom,
per Jaume Duch i Guillot**

24

**Jornades
Ciutat Europa
2024**

42

**Debat:
Com afecta el nou marc
de competitivitat europeu
l'economia catalana?**

CATALUNYA: MOTOR D'UNA NOVA EUROPA

“Hem de pensar en un pla per a una Europa unida com si fos possible avui, rebutjant la mandra dels qui sempre ho posposen fins demà. Si realment és possible, el possible es pot aconseguir avui.”
Ursula Hirschmann

Europa representa un ideal d'excel·lència democràtica, cívica, econòmica i social, i també, potser sobretot, un espai de convivència pacífica, plena d'imperficcions i sempre en construcció. Convé recordar-ho en un moment cabdal com el que viu avui la Unió Europea (UE).

La història ha donat la raó als qui, com Jean Monnet, auguraven que el projecte es forjaria en les crisis. És cert que, per a cada repte, la Unió Europea ha mirat de trobar solucions innovadores, que han reforçat els llaços d'interdependència entre els seus membres. Tanmateix, el darrer desafiament que planteja l'Administració Trump toca un nervi desconegut: afecta la manera com una Europa oberta ha volgut operar en un món de regles i pactes, de bracet del seu aliat principal des del final de la Segona Guerra Mundial.

Aquest sotrac se sobreposa a un repte existencial previ que les greus tensions geopolítiques actuals corren el perill d'eclipsar i del qual ja advertia Mario Draghi, expresident del Banc Central Europeu (BCE), al seu informe *El futur de la competitivitat europea*: la potència econòmica i comercial de la UE s'encongeix al món i hi ha molts deures per fer en matèria de productivitat i innovació, si no volem posar en perill el model social europeu.

Aquest diagnòstic va en la mateixa línia que el del treball de l'exprimer ministre italià Enrico Letta, *Més que un mercat*, i que posa l'èmfasi en el potencial de suprimir totes les barreres que encara romanen al mercat interior, tot vigilant l'acompanyament social que caldrà. Encara no sabem quines mesures s'acabaràn aplicant d'aquestes receptes, i menys encara amb noves prioritats a l'agenda com la defensa, però queda clar que Draghi i Letta han dibuixat un nou marc que ja s'apunta a la *Brúixola de la competitivitat*, un document que la Comissió Europea ha aprovat recentment i que proposa mesures concretes per impulsar la innovació, la descarbonització i la reducció de les dependències externes. D'alguns aspectes, com la simplificació administrativa, la Comissió Europea sembla que n'ha pres nota.

Catalunya forma part d'Europa, n'és un dels motors, i, lluny de limitar-se a aplicar les normatives que li arriben de Brussel·les, té vocació d'aportar i de contribuir. I forma part de la missió de la Fundació Catalunya Europa generar oportunitats i l'espai per fer-ho possible.

Per això, el passat novembre vam organitzar les Jornades Ciutat Europa 2024 sobre el paper de Catalunya en aquest nou marc de *competitivitat*, que ens han portat a impulsar i a editar aquest text, en el qual hem volgut escoltar la veu d'una mostra del teixit econòmic, social i institucional del país.

En nom de la Fundació, vull agrair la col·laboració de totes les persones que, com a expertes o com a representants de sectors públics i privats, han participat en aquesta publicació; cadascú, des de l'òptica del seu àmbit d'activitat, no tan sols ajuda a traçar l'estat de la qüestió, sinó que aposta per la transformació.

La velocitat vertiginosa dels esdeveniments ha fet que algunes de les valuoses reflexions que vàrem recollir llavors siguin prèvies a l'esquerda transatlàntica, però no tan sols no han perdut actualitat, sinó que a més volem que quedin reflectides, amb la voluntat de mantenir ben viu i ric el debat sobre l'horitzó de l'Europa que volem.

Fa més de 20 anys, Pasqual Maragall ens deia: *"Per ser un agent global, Europa ha d'avançar simultàniament en tres àmbits: afermar la Unió, respectar la diversitat i acostar-se a la ciutadana. Europa és inviable si no hi ha, al mateix temps, unió, devolució i proximitat."*

No voldríem pas que prioritats com el model actual de transició verda i digital, la capacitació de les capes de la població més vulnerables davant dels reptes que suposen aquests canvis, la forja d'una estratègia industrial europea o el finançament comú dels objectius ambiciosos que es fixa la UE quedessin sepultades sota el pes de la prioritat emergent en seguretat i defensa. En un moment de desafecció ciutadana envers les institucions i d'antieuropeisme creixent en alguns sectors de la població, no s'entendria parlar de defensa comuna sense dibuixar alhora un horitzó comú en política exterior i de cooperació internacional; no s'entendria avançar en una major integració econòmica, fiscal o financera, tan necessària, sense vetllar per un sòlid pilar social europeu i per l'aprofundiment democràtic, i tampoc no s'entendria reforçar el paper dels estats i no apostar per una Europa federal, amb un paper destacat per a les regions europees, com Catalunya, i les ciutats com a veritables agents econòmics i d'innovació.

Dolors Camats Luis,
directora de la Fundació Catalunya Europa

CATALUNYA,
UNPIAR PER A LA
COMPETITIVITAT
INDUSTRIAL
EUROPEA

Europa ha estat sempre un continent d'indústria, emprenedoria i innovació, i Catalunya, una regió líder en aquests tres àmbits bàsics, que té no tan sols una sòlida base industrial i manufacturera, sinó també la concentració d'empreses emergents més gran del sud d'Europa, així com centres d'excel·lència en recerca. Catalunya és líder en exportacions gràcies notablement a les seves petites i mitjanes empreses, i és capaç de formar els millors talents del món amb un teixit universitari de primer nivell. No és cap coincidència que Catalunya torni a tenir la presidència dels Quatre Motors per a Europa, l'associació de cooperació interregional que aplega també Baden-Württemberg, la Llombardia i Alvèrnia-Roine-Alps.

Actualment, ens trobem en una cruïlla històrica, com va apuntar Mario Draghi al seu informe: «En un moment existencial [...], hem de témer genuïnament per la nostra preservació, i els motius per adoptar una resposta unitària no han estat mai tan convincents.»

Per això, la Comissió Von der Leyen II ha situat la competitivitat i la seguretat entre les seves grans prioritats. Basant-se en les conclusions dels informes Draghi i Letta, la Comissió va presentar a final de gener la *Brúixola de la competitivitat*, que té tres objectius: reduir la bretxa d'innovació, bastir una estratègia conjunta per a la descarbonització i la competitivitat, i reduir les nostres dependències externes.

Quin paper té Catalunya en aquest nou marc europeu? Doncs, una vegada més, està cridada a encapçalar aquesta revolució industrial de la competitivitat sostenible. Espanya és el quart país més industrialitzat d'Europa i Catalunya, una de les regions a l'avantguarda industrial. El passat 14 de març, el vicepresident executiu per la Prosperitat i l'Estratègia Industrial, Stéphane Séjourné, va visitar Catalunya per celebrar els primers cent dies de mandat treballant per la indústria europea i va conèixer de primera mà dos enclavaments industrials clau per a la Unió Europea. En primer lloc, el pol petroquímic de Tarragona, on es concentren alguns dels grans projectes de descarbonització finançats pel Fons d'Innovació de la UE: l'ecoplanta del Morell, per transformar residus no reciclables en metanol per a vaixells; l'electrolitzador, per produir hidrogen renovable a escala industrial, i el magatzem de CO₂. Tot seguit, va visitar Celsa, el primer productor europeu d'acer circular de baixes emissions, i hi va anunciar el pla d'acció de la Comissió Europea per a l'acer i els metalls. Tots dos exemples demostren que la industrialització i la descarbonització van de bracet i que juntes –amb el suport coordinat de la Comissió Europea, del Govern espanyol i de la Generalitat de Catalunya– ens poden conduir a una millora imprescindible de la nostra competitivitat sostenible i a la preservació de llocs de treball de qualitat a Europa.

Tot això que hem esmentat fins ara es refereix a sectors de la passada revolució industrial. Però Europa, Espanya i Catalunya també han d'invertir copiosament en la nova revolució digital, especialment per atrapar els nostres competidors mundials en intel·ligència artificial (IA) i en tecnologies quàntiques. Barcelona compta amb una de les tretze fàbriques d'IA de la UE, una infraestructura de la qual es podran beneficiar no tan sols la comunitat científica, sinó també les pimes i les empreses emergents. D'aquesta manera, la UE vol augmentar el percentatge d'empreses europees que fan servir la IA, que actualment és de només el 13,5%. Pel que fa a les tecnologies quàntiques, a Barcelona hi ha també el primer supercomputador quàntic fet íntegrament amb tecnologia europea, una fita majúscula en l'àmbit de l'autonomia estratègica i una infraestructura tecnològica cridada a revolucionar la recerca i la societat.

Parlant de recerca, no voldria deixar de subratllar el potencial enorme que té Catalunya com a tercera regió europea en la captació de fons europeus competitius, especialment d'Horitzó Europa. Els bons resultats dels investigadors, els centres de recerca i les universitats, les empreses petites i les microempreses i, en definitiva, el teixit empresarial i d'innovació de Catalunya serveixen de referent per a la resta d'Espanya i per a tot Europa.

Ara, tots plegats hem d'aconseguir simplificar la vida administrativa de les pimes i els investigadors i, en segon lloc, que la recerca arribi al mercat, i per això calen més i millors inversions, no només públiques, sinó també privades. Aquestes inversions són imprescindibles per augmentar l'accessibilitat i reduir el preu dels nostres recursos estratègics (energia, primeres matèries, aigua, infraestructures, tecnologia, etc.); eliminar els riscos de deslocalització, entre altres per la fuga de carboni, i atraure i retenir talent d'arreu del món.

A la Representació de la Comissió Europea a Barcelona, continuarem treballant estretament amb els ecosistemes locals d'innovació industrial (indústries tradicionals, tecnologies netes, biotecnologia, tecnologia profunda), per desenvolupar i donar visibilitat als projectes que tenen una repercussió efectiva al territori. Perquè, al cap i a la fi, la Catalunya dels projectes industrials ens fa a tots més forts a escala europea.

Sabem que, en aquesta labor fonamental, comptem amb el suport constant de la Fundació Catalunya Europa, cosa que valorem i agraïm de tot cor.

Manuel Szapiro,
director de la Representació de la Comissió Europea a Barcelona

UN TAST DE L'INFORME DRAGHI
UNA EUROPA
MÉS PRODUCTIVA
I COORDINADA

La Unió Europea es troba davant d'un repte existencial: si ja no pot garantir que la ciutadania europea pugui beneficiar-se de valors fonamentals com la prosperitat, la igualtat, la llibertat, la pau i la democràcia en un entorn sostenible, no tindrà raó de ser. I aquest perill existeix. Així de clar ho escriu Mario Draghi, autor de l'informe *The future of European competitiveness*, encarregat per la Comissió Europea amb la finalitat de traçar una estratègia de competitivitat que eviti el declivi d'Europa.

Un èxit

Els vint-i-set han aconseguit construir un mercat interior de 440 milions de persones consumidores i 23 milions d'empreses, que representen el 17% del producte interior brut (PIB) global, amb uns nivells de desigualtat de renda 10 punts percentuals per sota dels que hi ha als Estats Units (EUA) i a la Xina, alhora que ha procurat una base de protecció sanitària, educativa, mediambiental i de governança. L'esperança de vida és més alta a la UE, que, a més, és líder en sostenibilitat al món.

Una bretxa creixent

Tanmateix, s'ha anat obrint una bretxa creixent entre la UE i els EUA pel que fa al producte interior brut (PIB), que ha passat del 15% al 30% en les dues darreres dècades, mentre que la Xina ha anat guanyant terreny. Alguns factors clau com l'evolució demogràfica, l'obertura del comerç mundial o l'accés a energia barata procedent de Rússia han canviat radicalment: d'ara a l'any 2040, la força de treball s'encongirà cada any en dos milions de persones treballadores, el retorn de Donald Trump a la Casa Blanca han despertat el proteccionisme i els preus de l'electricitat són entre dues i tres vegades més elevats a la UE que als EUA. Tot això s'esdevé en un context de tensions geopolítiques.

Una assignatura pendent

La clau de volta per evitar l'ocàs econòmic de la UE i sostenir el creixement és, segons l'informe Draghi, incrementar la *productivitat*.

La productivitat laboral de la UE, que l'any 1995 representava el 95% de la registrada als EUA, ha reculat per sota del 80% en dues dècades.

Una proposta amb tres pilars

L'expresident del Banc Central Europeu (BCE) proposa un pla basat en tres pilars:

- *Innovació.* Escurçar distàncies amb els EUA i amb la Xina en matèria d'innovació, especialment pel que fa a les tecnologies més avançades i la intel·ligència artificial (IA). Proposa fer-ho procurant no agreujar els problemes d'exclusió social, la qual cosa comporta formar i reciclar bona part de la població perquè tingui més competències digitals. No hi ha cap empresa europea amb un valor a borsa superior als 100.000 milions d'euros partint de zero als darrers cinquanta anys. En aquest mig segle, als EUA se n'han constituït sis amb un valor de mercat de més d'un bilió d'euros. Només quatre de les 50 empreses més importants del món en tecnologies avançades són europees. Les empreses europees, en general especialitzades en tecnologies madures, inverteixen 270.000 milions d'euros menys en recerca, desenvolupament i innovació que les dels EUA (2021). A més, els costa traduir la innovació en èxits comercials. Només un terç de les patents registrades per les universitats europees s'exploten comercialment i gairebé un terç de les societats nascudes a Europa amb un valor superior als 1.000 milions de dòlars (els "unicorns") s'han reubicat als EUA, a la recerca de finançament per créixer.
- *Descarbonització.* Llançar un pla de descarbonització de la indústria que l'ajudi a ser més competitiva i alhora redueixi els preus energètics, destarotats des de la invasió russa d'Ucraïna, en benefici del planeta i com a ajuda al creixement. La UE és líder mundial en tecnologies netes, com les turbines de vent, els electrolitzadors o els combustibles baixos en carboni, i representa una cinquena part del desenvolupament de tecnologies netes i sostenibles, però està perdent la batalla amb la Xina pel que fa al vehicle elèctric, mentre la seva capacitat de producció anual d'energia solar fotovoltaica s'espera que en dupliqui la demanda global. Cal una transició energètica gradual, tot i que en la pròxima dècada els combustibles fòssils encara tindran un paper central en els preus. L'informe subratlla la importància de desplegar interconnexions de xarxes europees i de crear un mercat comú de l'energia.
- *Seguretat i independència.* L'economia i la defensa segueixen camins separats. Ara, no. Cal una autèntica política econòmica exterior, que prevegi dur a terme acords comercials preferencials, inversions directes i aliances industrials, especialment amb països rics en recursos, la qual cosa és clau per a la revolució tecnològica en curs i per reforçar les cadenes de subministrament. Aquest pilar requereix disminuir la dependència de

les primeres matèries i dels materials estratègics, sobretot respecte de la Xina, i també de factors clau per al nou món tecnològic, com la producció de xips. Entre el 75% i el 90% de la capacitat de fabricació d'oblies per als semiconductors és a l'Àsia. S'imposa, doncs, diversificar els proveïdors. D'altra banda, es proposa acabar amb la fragmentació de la indústria europea de la defensa, que necessita més capacitat, estandardització i interoperabilitat d'equipaments. La despesa agregada dels països de la UE és una tercera part de la nord-americana. Només deu membres de la UE gasten l'equivalent o més al 2% del PIB en defensa, d'acord amb els compromisos dels membres de l'OTAN.

Al parer de Draghi, a Europa li falta focus quan, partint d'un pressupost reduït (l'1% del PIB de la UE), articula uns objectius comuns que no acompanya amb unes prioritats i unes accions polítiques clares. El seu informe conclou, a més, que la UE malbarata recursos comuns en diluir, en múltiples instruments nacionals i comunitaris, l'enorme capacitat de despesa col·lectiva de què disposa. Com a colofó, critica que la UE no es coordina quan toca.

Què cal fer, segons Mario Draghi?

Invertir més. Com a mínim, farien falta entre 750.000 i 800.000 milions d'euros addicionals, a més de les inversions ja plantejades. La major part es destinarien a la transició energètica i digital, a innovació i a defensa i seguretat. Aquesta quantitat és entre el 4,4% i el 4,7% del PIB de la UE de l'any 2023. Per comparació, duplica la del Pla Marshall per reconstruir Europa després de la Segona Guerra Mundial (que era d'entre l'1% i el 2% del PIB). Cal incrementar el nivell d'inversió del 22% al 27% del PIB de la UE, després de dècades de declivi. Hi ha una bretxa entre la inversió productiva privada a la UE i als EUA, que la inversió pública no ha compensat. Draghi diu que el sector privat tot sol no podrà liderar l'esforç sense un esforç important del sector públic. Alhora, afirma que, com més productivitat guanyi Europa, més marge fiscal tindran els estats per fer un esforç públic més fàcilment. Guanyar en productivitat vol dir rebaixar els costos públics. Un increment del 2% del nivell de productivitat pot fer que en deu anys es pugui cobrir un terç de tot l'esforç de la despesa fiscal. Pel que fa a la despesa en R+D+I, en realitat la UE inverteix igual que els EUA (en percentatge del PIB), però només una desena part de la despesa es fa a escala europea. L'informe insta a reorientar la inversió en un petit nombre de prioritats comunes, tot pensant en la innovació disruptiva. I preveu emetre deute comú (*eurobons*) per finançar inversions exclusivament en projectes europeus clau, amb vista a millorar la competitivitat de la UE. Draghi proposa avançar cap

a una unió de mercats de capitals perquè els estalvis privats es canalitzin en inversions a tota la UE. Draghi crida a desenvolupar els mercats de capitals europeus amb un desenvolupament més gran dels fons de pensions privats, que a la UE suposen el 32% del PIB, en comparació amb el 142% dels EUA o al 100% del Regne Unit. Els sistemes privats de pensions es concentren, sobretot, a Holanda, Dinamarca i Suècia (el 62% dels fons totals de la UE).

L'estratègia industrial europea. Passa per una bona coordinació de les polítiques industrials, de comerç i de competència entre els estats membres, perquè la resposta al nou context ara és fragmentada i poc efectiva (de vegades, amb duplicitats). La IA s'ha d'integrar al sector industrial europeu. Per donar forma a aquesta estratègia, es poden tocar diverses tecles, i combinar polítiques fiscals per incentivar la producció domèstica, polítiques comercials per castigar els comportaments contra la competència a l'exterior i una autèntica política econòmica exterior per garantir els subministraments. Pel que fa als ajuts d'estat, Draghi proposa restringir-los de nou, mentre s'impulsa l'ajut públic per als projectes que es considerin d'interès comú. Cal evitar que empitjori la reculada del percentatge del pes d'Europa en el comerç global, que s'ha accelerat des de la pandèmia. Una de les propostes de Draghi és crear una nova categoria jurídica per a les empreses innovadores europees, amb una sola identitat digital vàlida a tota la UE, amb accés a una legislació harmonitzada. Advoca també per eliminar-ne els "obstacles reguladors". No parla de desregular, sinó d'un equilibri "correcte" entre innovació i precaució.

No oblidar la inclusió social. Draghi admet que els avenços tecnològics i la inclusió social no sempre van plegats. Per això proposa utilitzar les dades per entendre on hi ha bretxes i mancances digitals i invertir en educació i en reciclatge a totes les etapes.

UN TAST DE L'INFORME LETTA
COMPLETAR
EL MERCAT ÚNIC
PER SER MÉS
QUE UN MERCAT

A Europa li cal ampliar i desenvolupar un nou mercat únic, perquè suprimir les fronteres en els àmbits on encara no s'ha fet serà un catalitzador de creixement, prosperitat i solidaritat. Aquest salt, que se centra en les assignatures pendents de les telecomunicacions, l'energia i les finances, és l'aportació principal que fa l'exprimer ministre italià en el seu informe *More than a market*, encarregat pel Consell Europeu.

Per què una major escala?

L'actual mercat interior va néixer en temps de Jacques Delors en un món més simple i "petit", i estava pensat per protegir les indústries domèstiques. Fa dues dècades, Europa, com els Estats Units, era el centre de l'economia mundial. El pes d'ambdós blocs era comparable. La Xina i l'Índia només representaven el 5% del PIB global. El projecte europeu també era petit, perquè hi havia menys estats membres i perquè el seu nivell d'integració era menor. El context ha canviat radicalment des del 1992. Avui, el 80% de la legislació dels països comunitaris és resultat de decisions adoptades a Brussel·les. Cal escalar per competir en el món. Cal actuar de pressa. I calen recursos financers per a una gran transformació social i econòmica. Letta proposa ampliar el perímetre del mercat únic per convertir-lo en una plataforma robusta que promogui la innovació, que ajudi a generar ocupació, que protegeixi els interessos dels consumidors i que fomenti un desenvolupament sostenible.

Els conflictes comercials i les guerres minen els principis del sistema internacional, basat en el respecte de la llei, tot un xoc per a una UE compromesa tradicionalment al multilateralisme, al lliure comerç, a l'obertura i a la cooperació internacional. S'imposa el joc geopolític de les grans potències. El pes de les economies emergents fa ombra a una Europa marcada, a més, per l'envelliment de la població. Entre el 1993 i el 2022, el PIB per habitant es va incrementar un 60% als EUA, però menys d'un 30% a Europa.

Què proposa Enrico Letta?

Dimensió europea. Les empreses europees tenen un dèficit de dimensió, si es comparen amb les seves rivals globals, sobretot dels EUA i de la Xina, i aquest desavantatge juga en contra de la productivitat, la innovació, la creació de llocs de treball i la seguretat de la UE. No es tracta de renunciar al model basat en el vincle entre empreses grans i petites, ni de vulnerar una competència justa que promogui la protecció dels consumidors i el progrés econòmic, sinó de trobar un equilibri que permeti que el mercat europeu no estigui dominat per

gegants estrangers que es beneficien d'unes normes favorables als seus països d'origen. Guanyar dimensió planteja dilemes sobre els ajuts d'estat. Letta proposa un equilibri entre un règim més estricte d'aquests ajuts a escala nacional i una expansió progressiva del suport financer a escala europea. Concretament, planteja un mecanisme en què els països aportin una part dels ajuts nacionals per costejar inversions i iniciatives paneuropees. Cal desenvolupar el model dels projectes importants d'interès comú europeu (IPCEI).

Integració en energia. Els mercats també han d'evolucionar cap a una dimensió europea, començant pel de l'energia. Però, per avançar cap a un mercat únic de l'energia cal fer un salt en les xarxes d'interconnexions entre països i també construir una infraestructura troncal d'hidrogen. Es vol crear una Agència d'Energia Neta i un Fons de Desplegament d'Energies Netes que faciliti que s'hi inverteixi.

Integració en telecomunicacions. La UE té més de cent operadors amb tot just cinc milions de clients cadascun. Als EUA, n'hi ha un grapat que serveixen més de cent milions de clients. Cal també més inversió a escala europea. Letta advoça per un regulador europeu per resoldre les qüestions transfrontereres, i per fer convergir les polítiques sobre l'espectre i el desplegament de les xarxes 5G.

Integració en finances. Es proposa una unió d'estalvis i inversions, a partir d'una incompleta unió de mercats de capitals, per posar fre a la situació actual: els estalvis privats a la UE sumen 33 bilions d'euros, col·locats sobretot en dipòsits i en divises, però cada any prop de 300.000 milions d'estalvis de famílies europees es desvien cap a l'estranger, principalment cap a l'economia dels EUA, a causa de la fragmentació dels mercats financers europeus. Cal que els diners es quedin i captar-ne també de fora. Sense aquesta unió d'estalvis i inversions, serà molt difícil resoldre les divisions internes entre països sobre l'assignació de fons públics nacionals i europeus per cobrir els costos de les diverses transicions en curs. Es proposa crear un producte europeu d'estalvi a llarg termini, que es pot incentivar fiscalment. Es preveuen programes perquè inversors privats no necessàriament professionals inverteixin en pimes. La idea és connectar els mercats de capitals amb les pimes. Es planteja també una borsa on cotitzin *start-ups* d'alta tecnologia. Es vol ampliar el poder de l'Autoritat Europea de Valors i Mercats per centralitzar la supervisió dels mercats financers, i titulitzar actius i harmonitzar règims nacionals d'insolvència.

La cinquena llibertat. El marc del mercat interior defineix quatre llibertats: les de moviments de persones, productes, serveis i capitals. Letta proposa una cinquena llibertat per impulsar la recerca, la innovació i l'educació. Pretén fomentar un ecosistema on la difusió del coneixement ajudi a fer un salt cultural,

però també social i econòmic. Un dels sectors europeus que es poden beneficiar d'aquesta iniciativa és el de la salut que, entre d'altres problemes, pateix la fuga de talents i la dependència de proveïdors externs de principis actius. En aquest context, es vol crear una plataforma digital centralitzada que doni accés a una recerca finançada públicament, a dades i a recursos formatius: una mena de fons comú europeu de coneixement. Un dels objectius de la cinquena llibertat és que la UE es posicioni com un hub líder en innovació en intel·ligència artificial (IA). També planteja el desenvolupament de programes europeus per a determinades disciplines. S'han fet passos amb noves normatives sobre els serveis digitals, els mercats digitals, la IA, les dades i la seva governança.

El règim legal número 28. Si la fragmentació de les fronteres no ajuda, tampoc ho fa la càrrega burocràtica que suporten les empreses per raó d'unes regulacions que s'encavalquen i per la complexitat administrativa intrínseca del sistema multinivell de la UE, amb una implementació estatal, regional i local. L'informe crida a simplificar el marc regulador i prioritza els reglaments a les directives en la formulació de normatives vinculants. Alhora, incideix en el respecte de la proporcionalitat i la subsidiarietat. Proposa un Codi europeu de dret mercantil, per avançar en un mercat més unificat, que ofereixi a les empreses un règim número vint-i-vuit (com si fos una jurisdicció més que els vint-i-set estats membres actuals) per eludir el *patchwork* de les regulacions estatals i subestatals. Per a les pimes, pot ser una eina facilitadora important.

Interconnectivitat. Un dels exemples simbòlics que il·lustren les mancances del mercat únic és la impossibilitat de viatjar en tren d'alta velocitat entre les capitals europees, llevat de l'eix París-Brussel·les-Amsterdam. La UE necessita un pla (i recursos) per connectar-les.

Dimensió social. Sense una prosperitat compartida, el mercat únic no tindrà èxit. El suport de la ciutadania es pot erosionar si no s'aborda la percepció creixent que només se'n beneficia la gent amb mitjans i amb competències per aprofitar-ho, i les grans empreses, que es poden expandir per tot Europa. La política de cohesió va ser un element fonamental del mercat únic. Hi ha avui 135 milions de persones, gairebé un terç de la població de la UE, que viu en territoris que han quedat enrere en les dues darreres dècades. Sovint senten que no tenen oportunitats, que falta feina i que no tenen accés a una educació de qualitat i a uns serveis adequats. El mateix passa amb moltes pimes d'aquestes zones, que veuen les regulacions de la UE com un pes que no els ofereix cap avantatge. Cal donar una autèntica dimensió social al projecte, que proporcioni oportunitats a tothom, que vetlli pels drets dels treballadors i per la protecció social, mentre contribueix al creixement i la competitivitat. Letta atorga un paper important als agents socials a l'hora d'abordar els reptes de la UE.

Compromís amb la transició verda i digital. És un compromís a llarg termini. Però en vincula l'èxit a una integració financera dins del mercat interior. L'economia circular és l'única possibilitat de salvar el planeta i de transformar el paradigma de la indústria manufacturera europea. Sense recursos suficients, els costos de la transició, que són sistèmics, generaran resistències, dels agricultors als treballadors de la indústria de l'automòbil o d'altres sectors. Letta veu crucial que els beneficis de les transicions siguin positives per a la ciutadania, per a les persones treballadores i per a les empreses, de manera que, mentre la UE guanya en competitivitat, prosperitat i sostenibilitat, es puguin mantenir i desenvolupar els estàndards socials europeus.

Tirar endavant l'ampliació de la UE. Una UE ampliada és el millor instrument per protegir els interessos i la prosperitat d'Europa i per defensar els principis de l'imperi del dret i la protecció de la ciutadania europea de les amenaces externes. Cal ser conscients que aquest és un dels reptes principals de la UE per als propers anys. La qüestió és com i amb quin calendari es planteja. Cal facilitar una expansió gradual però significativa dels beneficis del mercat únic als països candidats, mentre es protegeix l'estabilitat de les seves economies i del mercat interior. Els candidats han de respectar els criteris d'adhesió de Copenhaguen (democràcia, dret, protecció de les minories, drets humans) sense ambigüitats. La política de cohesió a la UE serà decisiva per als seus estats membres actuals. I es proposa crear un mecanisme de solidaritat específic per a l'ampliació.

Millorar la seguretat de la UE. El concepte de seguretat es planteja de forma global. Inclou la política energètica i la financera, la ciberseguretat i tries en els àmbits de les infraestructures, la salut o la tecnologia. Es volen evitar errors com els comesos als dos darrers anys en què el 80% dels diners que s'han donat en suport a Ucraïna s'han gastat en materials no europeus, al revés dels EUA, que l'han ajudat amb equipament militar de proveïdors nord-americans. Cal avançar cap a un mercat comú per a la indústria de la defensa i la seguretat.

Fan falta diners. L'ampliació, la transició verda i la digital o el reforçament de la seguretat no es podran fer sense suport financer. Cal mobilitzar tots els fons públics i privats possibles per transformar el sistema productiu. Només per a la transició verda, Brussel·les parla de 620.000 milions anuals. Letta advoca pels *eurobons* com a eina de finançament de les transformacions que vol fer la UE.

JORNADES
CIUTAT EUROPA
2024

Deu errors econòmics que no podem cometre

Judith Arnal Martínez

Investigadora principal del Real Instituto Elcano
i consellera independent del Banc d'Espanya

Els informes de Mario Draghi i Enrico Letta evidencien, en primer lloc, una important divergència de competitivitat entre Europa i els EUA, així com entre la UE i la Xina. Quins són els factors que expliquen el diferencial creixent de la UE respecte a altres jurisdiccions? Crec que la divergència es produeix en cinc àmbits:

Tecnologia. La UE s'ha quedat enrere en la producció d'innovació i en la incorporació d'aquesta innovació al teixit productiu. El cas d'Alemanya, reina de l'economia analògica, és paradigmàtic: va apostar per l'enginyeria mecànica i per l'enginyeria química; pel hardware, no pel software. El resultat el veiem en l'automòbil: és líder del motor de combustió interna, però no està a l'altura en el vehicle elèctric. Hem d'estar atents a les pròximes onades d'innovació tecnològica, per sumar-nos-hi. A més, tan important com saber innovar és saber utilitzar aquestes innovacions. Segons dades de la Comissió Europea, les nostres empreses no estan incorporant la IA, el núvol o el *big data*. I pot ser especialment difícil fer-ho en el cas de les petites empreses.

Energia. Els costos energètics a la UE són més elevats que en altres jurisdiccions, i, a més, també són més volàtils. Els costos elevats i la volatilitat no afavoreixen les decisions d'inversió. Novament, Alemanya és un exemple d'errors que ha comès la UE en l'àmbit energètic: va fiar en bona part l'energia barata importada de Rússia i, ara que l'escenari ha canviat, la situació de la indústria manufacturera del país ha canviat. Això porta a accelerar la transició ecològica. Per cert, Espanya hi pot tenir una posició competitiva important, en termes comparatius.

Emprenedoria i finançament alternatiu. A diferència del que passa als EUA, a la UE el 75% del finançament de les empreses i les llars ve de la banca, i només el 25% ve dels mercats de capitals. Aquesta elevada bancarització determina els models de negoci de les *start-ups*, que impliquen més risc i no es poden finançar amb el sector bancari (i tampoc no ho volen, per evitar problemes

d'estabilitat financera). Quan les *start-ups* passen a ser *scale-ups* perquè han crescut, en molts casos marxen als EUA, perquè allà obtenen finançament, de manera que altres jurisdiccions, i no la nostra, fan una selecció de les nostres *scale-ups* més prometedores, perquè els aporten finançament. Cal fer alguna cosa en aquest sentit.

Mercat interior incomplet. Ens podem obsessionar amb què passarà amb els EUA i amb la Xina. Però abans ens hem de mirar al mirall: els principals socis comercials que tenim són els altres països de la UE. Hem de completar el mercat interior, sobretot en tres sectors: l'energètic, el de les telecomunicacions i el financer. Aquest és l'eix fonamental de l'informe Letta.

Regulació. Es parla molt de la regulació a la UE. La Comissió Europea tendeix a respondre a cada nou problema amb una proposta legislativa. S'entén, perquè el pressupost de la UE és molt petit, equivalent només a l'1% del PIB de la UE, de manera que els instruments de què disposa Brussel·les són legislatius i, en conseqüència, esdevé un braç regulador potent. Ho veiem, per exemple, en la quantitat de propostes legislatives que han plantejat els diferents comissaris per a aquesta legislatura. No es tracta de regular menys, sinó de fer-ho millor. I no és cosa només de la Comissió. Els estats membres empitjoren sovint les propostes de Brussel·les per tal d'adaptar-les als seus propis interessos nacionals, pel que fa als reglaments. Si parlem de les directives, s'hi afegix un element addicional de potencial divergència, perquè s'han de transposar a les legislacions nacionals. I la teranyina reguladora es complica amb la capacitat normativa estatal, regional i local.

Segons les propostes dels informes Letta i Draghi i, en particular, de Mario Draghi, correm el risc de caure en deu trampes, que hem d'evitar:

D'on treure diners. Bona part de l'atenció que ha generat l'informe Draghi s'ha centrat en la proposta d'inversions (com a mínim, 800.000 milions d'euros addicionals anuals) i d'*eurobons*. Com a proeuropea, hi estic a favor, perquè són un element essencial per a la integració de la unió econòmica i monetària. Però, compte a considerar els *eurobons* la panacea de tots els nostres mals. França, Itàlia i Espanya tenen ràtios de deute superiors al 100% del PIB. El mateix Draghi diu que el 20% dels 800.000 milions l'hauria de cobrir el sector públic i que l'altre 80% l'hauria d'aportar el sector privat. Per molt que fem servir finançament mutualitzat, amb costos de finançament més baixos, són diners que els estats haurien de tornar. Els estats tenen poc espai fiscal i sap greu veure com no utilitzem o com infrautilitzem unes institucions que tenen una gran capacitat financera i personal molt qualificat, com el Mecanisme Europeu d'Estabilitat (MEDE), la institució intergovernamental de la zona euro

que al seu moment va donar un préstec a Espanya per recapitalitzar el sector bancari. Té més de 420.000 milions d'euros disponibles. El MEDE es troba gairebé en hibernació, fonamentalment perquè arrossega un estigma negatiu després d'haver gestionat els programes d'assistència a Grècia durant la crisi del deute, amb greus conseqüències socials. Es va veure clar durant la pandèmia: dels 100.000 milions d'euros del mecanisme de préstecs a baix cost que va activar la Comissió Europea perquè els estats cobrissin despeses per ERTE i per cessament d'activitat d'autònoms, se'n van exhaurir 80.000 milions, però les línies de crèdit que el MEDE va impulsar paral·lelament per cobrir les despeses sanitàries van rebre zero peticions.

Realisme i unió bancària. La unió bancària, tal com s'ha plantejat, té tres pilars: el Mecanisme Únic de Supervisió (MUS), el Mecanisme Únic de Resolució (MUR) per donar sortida a la fallida de bancs i el Fons de Garantia de Dipòsits únic europeu. El primer té deu anys de vida i funciona. El segon requereix un suport fiscal comú que avui no tenim, en part perquè Itàlia, que sempre havia estat a favor d'aprofundir en la unió econòmica i monetària, s'hi oposa. I, pel que fa al tercer, no sembla que hi hagi interès polític. La Comissió Europea en va presentar una proposta l'any 2015, que no s'ha ni debatut. França, Alemanya i els Països Baixos no volen avançar cap aquí. Més que culpar un país o un altre, veig un error la falta de realisme a l'hora d'admetre que no hi ha gens de ganes de continuar amb la unió bancària, tal com està plantejada, i manca d'empenta política per cercar vies d'avançar cap a un sistema més integrat.

Diagnosi equivocada sobre els mercats de capitals. L'any 2015, es va plantejar la unió dels mercats de capitals (UMC). En termes de màrqueting, semblava perfecte, com a continuació de la unió bancària que s'havia plantejat el 2012. Però el màrqueting va generar un diagnòstic equivocat: el problema dels mercats de capitals de la UE no és tan sols que estiguin fragmentats, sinó que no estan prou desenvolupats. Si el diagnòstic no està ben plantejat, és probable que les polítiques públiques no s'orientin bé. Hem vist una successió de propostes normatives que no han assolit un desenvolupament rellevant dels mercats de capitals. Ara, per exemple, per aconseguir-ho es proposa modificar el règim de titulitzacions. No dic que no calgui repensar aquest règim, perquè és important alliberar espai als balanços bancaris tenint en compte el pes del sector bancari en el finançament de la nostra economia, però no es pot presentar com a mesura estrella per desenvolupar els mercats de capitals. És un nou error. El mateix passa amb la creació d'una Comissió de Borsa i Valors (Securities and Exchange Commission, SEC) europea que faci de supervisora única dels mercats de capitals a la UE. Queda molt bé en un discurs. Però ajudarà a desenvolupar els nostres mercats de capital? No hauríem de començar primer harmonitzant les pràctiques supervidores dels mercats de valors nacionals?

Com relaxar els ajuts d'estat. Ens trobem en una fase d'impuls de la política industrial, que equival a parlar d'ajuts públics. S'entén: els EUA i la Xina dopen les seves empreses i, si no fem el mateix, les nostres empreses es troben en situació de desavantatge. Però recordem que, a diferència dels EUA i de la Xina, la UE no és una jurisdicció única, sinó vint-i-set, amb un mercat interior que ha generat molt valor. Ajuts d'estat generalitzats, mal calibrats i sense mecanismes de compensació acabarien perjudicant aquest mercat interior, i això ho patirien especialment els països amb menys espai fiscal, com Espanya. La Comissió Europea ha d'anar amb cura a l'hora de flexibilitzar els ajuts d'estat. M'agrada força la idea de l'informe Letta: per compensar una eventual flexibilització del marc dels ajuts d'estat, que hi hagi un fons amb recursos mutualitzats que financin els projectes importants d'interès comú europeu (IPCEI). Si es modifica el règim dels ajuts d'estat, que és competència de Brussel·les, aquesta modificació ha d'anar acompanyada de l'entrada en vigor dels fons de competitivitat, que requerirà l'acord dels estats membres. Cal veure també els detalls dels fons de competitivitat: el volum, la governança i a què es dedicaran. Segons com s'organitzin, acabaran beneficiant els estats de sempre. Avui dia, els IPCEI han sortit d'Alemanya i de França.

Concentracions, sense enfocaments parcials. Podem caure en l'error de pensar que, com que els EUA tenen grans empreses tecnològiques que innoven força, hem d'impulsar grans campions, possiblement campions nacionals, sense fixar-nos en les polítiques de talent, sense la part de creació d'ecosistemes innovadors que trobem als EUA. Seria un error adoptar un enfocament parcial: podem acabar tenint empreses més grans que no necessàriament innovin més i que perjudiquin el benestar dels consumidors. Per això cal procedir amb cautela a l'hora de modificar la normativa de concentracions. I també cal anar amb compte a adoptar una posició proteccionista, sobretot en matèria tecnològica. Tendim a pensar que, en els usos estratègics, és millor que els proveïdors siguin europeus. Però si forcem les nostres empreses a contractar serveis només a proveïdors europeus que estiguin menys desenvolupats, com els serveis al núvol, això pot acabar perjudicant la competitivitat. En la mesura que sigui possible en un món tan geopolític, cal evitar enfocaments injustificadament proteccionistes.

Falta coordinació en qüestions clau. Quan va caldre decidir sobre els aranzels a les importacions dels cotxes xinesos, es va evidenciar la divisió entre estats membres. Els nostres rivals polítics ho saben. Aquesta feblesa exhibida en públic empitjora la nostra posició negociadora. En qüestions clau com aquesta, ens hem de coordinar. Penso, per exemple, en els semiconductors. Els països amb més espai fiscal han pogut fer ofertes públiques més voluminoses per atraure empreses privades al sector. La competència entre estats no

té sentit en temes clau com els semiconductors i encareix cada operació. És il·lusori pensar que un sol estat podrà concentrar tota la cadena de valor dels semiconductors al seu territori. És millor donar un mandat fort a la Comissió Europea per exercir aquesta coordinació, perquè identifiqui els avantatges dels diferents països membres al llarg de tota la cadena de valor i perquè faci una proposta coordinada per captar inversors privats.

No calibrar bé la política econòmica exterior de la UE. És clar que ja no som en un món multilateral, sinó en un món transaccional, de manera que hem de seure a negociar. I tenim eines per fer-ho. La por a Donald Trump s'entén. Vol aranzels per corregir els desequilibris comercials dels EUA. Però els desequilibris no els té en els serveis, sinó en les mercaderies. Potser m'equivoco, però crec que els serveis turístics, que tant estan impulsant la nostra economia a l'exterior, poden estar tranquils. Pel que fa a les mercaderies, sí que la UE és a la diana nord-americana, junt amb la Xina i Mèxic. També penso que, fins ara, Europa ha estat un aliat clar per als EUA contra la Xina. Recordem la pressió que Trump va fer sobre la UE per intentar prohibir-hi determinats proveïdors de serveis 5G, com Huawei o ZTE. I també l'Administració Biden va fer pressió sobre la neerlandesa ASML perquè no exportés a la Xina. Per la seva banda, la UE va adoptar la denominada *caixa d'eines* per a la seguretat de les xarxes 5G, que vol ser un plantejament coordinat en matèria de seguretat de les xarxes 5G. La seva implementació és heterogènia als diferents estats membres. Trump és difícil de predir, però igual que els EUA són un gran mercat per a nosaltres, Europa també és un gran soci comercial per als EUA. Alemanya és la quarta destinació més important de les exportacions dels EUA. Si ells posen aranzels també podem fer-ho nosaltres. Penso que Trump sap que l'element clau que li ha donat la victòria és l'impacte de la inflació sobre la percepció dels votants. I les mesures que planteja són inflacionistes. Per exemple, la repatriació massiva d'immigrants pot afectar negativament el mercat de treball dels EUA. Així doncs, hem de seure a negociar amb Trump. Podem fer algunes concessions, com importar més gas natural líquid (GNL) dels EUA, o aplicar un principi de proporcionalitat en el tipus aranzelari sobre les importacions de vehicles: els que s'apliquen als vehicles dels EUA a la UE són del 10%, mentre que els EUA han aplicat als nostres són del 2,5%. A banda del comerç, la UE és força dependent de l'exterior, sobretot de primeres matèries i de productes estratègics fonamentals. La Xina concentra moltes d'aquestes matèries. Té sentit diversificar els proveïdors a l'Amèrica Llatina i a l'Àfrica. Un error en què no podem caure és continuar actuant com en el passat: arribar a un país, pretendre extreure'n una primera matèria i prou, sense desenvolupar-ne la cadena de valor al país que té el recurs, sense invertir-hi. Això s'ha acabat. La Xina sí que està invertint a Amèrica i a l'Àfrica.

Regulació de més qualitat. Un altre error seria continuar amb les pràctiques reguladores del passat. Sé que serà difícil racionalitzar el cos normatiu existent, sotmetre'l a una mena de test d'estrès, com planteja la Comissió Europea. Em conformaria que les noves normes fossin de més qualitat. Fora bo que ex ante es fes una anàlisi d'impacte de les normes, tenint en compte el parer dels principals *stakeholders* afectats. No es tracta de fer una aturada en la regulació i, al cap d'un temps, tornar-hi. Es tracta de millorar.

No revertir els avenços positius. Tot i que, en l'aplicació dels fons *NextGenerationEU*, potser s'haurien pogut eliminar traves burocràtiques perquè els diners arribessin més fàcilment a les empreses, hem assistit a un canvi força important de filosofia en la manera de fer les coses davant una crisi. Cal reconèixer-ho. Ara ja no tenim la visió que venen uns buròcrates de Brussel·les a dir-nos què hem de fer i com ho hem de fer. Hi ha un procés d'apropiació nacional, un enfocament més negociat. Cada país membre decideix quines són les reformes més positives i hi negocia un acord amb la Comissió Europea. Aquest enfocament incrementa la legitimitat de les institucions, que es perceben més democràtiques. No hauríem d'abandonar aquest enfocament.

Alinear objectius i recursos. Cal que els objectius que la UE estableixi vagin acompanyats dels mitjans per assolir-los, la qual cosa no s'ha produït en matèria verda. Els objectius de la neutralitat climàtica de la UE estan molt bé, però s'han adoptat sense pensar si els mitjans que es podien posar sobre la taula eren factibles. El cas més clar és l'objectiu que el 2035 no es puguin vendre cotxes de combustió interna. Ara es planteja haver de posposar el termini, no només per l'impacte que té sobre la nostra indústria, sinó perquè no tenim les infraestructures preparades per al vehicle elèctric. Díficilment hi haurà prou punts de recàrrega l'any 2035. El paper ho aguanta tot, però hem de ser realistes. I ho hem de ser també per a les empreses. Fixar un objectiu i prendre decisions d'inversió dins un marc regulador i després canviar-lo genera gran incertesa, costos i problemes.

Soc conscient que són molts els reptes. Però hi són i espero que la UE hi estigui a l'altura.

Les pimes mereixen un paper força més important

Joan Pera Gallemí

Conseller delegat d'Arpe i president
de Pimec Maresme i Barcelonès Nord

I. Com es contempen les propostes dels informes Draghi i Letta des del món empresarial?

Veiem els informes de Mario Draghi i d'Enrico Letta com una oportunitat. Compartim el diagnòstic que fan i creiem que van en la bona direcció, perquè identifiquen molt bé quins són els reptes que tenim davant nostre. Europa ha perdut pistonada als darrers anys davant la Xina i els Estats Units. Pel que fa a la Xina, val a dir que, ni que fos per una qüestió demogràfica, era inevitable que ens atrapés. Per la seva banda, els EUA han crescut econòmicament el doble que la UE. Però aquest fenomen és recent. L'any 2011, Europa era la primera economia del món, amb 15,5 bilions de dòlars. Des de llavors, Europa ha passat dels 15 als 17 bilions i els EUA, dels 15 als 25 bilions: res a veure en productivitat! Són molts els factors que ho poden explicar, però n'hi ha un de clau: no liderem cap dels sectors d'avantguarda: ni la biotecnologia, ni el vehicle elèctric ni l'energia eòlica o la fotovoltaica. Tampoc en inversió. Són nord-americanes o xineses les empreses que lideren els sectors relacionats amb la transició energètica, que són els que creixen més i els més productius. A més, la població europea s'envelleix més, en comparació amb les societats xinesa i nord-americana, i això també té conseqüències en la capacitat de creixement. I, pel que fa als fons europeus i la inversió, tenim un problema gros: la major part de l'estalvi que es genera a la UE, uns 33 bilions d'euros, s'inverteix als EUA. De fet, Europa només pesa un 5% en el mercat de capitals d'inversió, mentre que la Xina n'acapara el 52% i els EUA, el 40%. En canvi, en termes de producte interior brut (PIB), continuem essent la tercera economia més gran del món, i la segona en termes de comerç. Això no té sentit. Les *start-ups* europees acaben marxant, perquè el seu finançament bàsicament és bancari. Els informes Draghi i Letta estan bé, i veiem amb bons ulls iniciatives com els *eurobons*, sempre que els enfoquem amb cura i els centrem en projectes paneuropeus transforma-

dors, d'energia o de comunicacions. Però hi trobem a faltar les petites i mitjanes empreses (pimes). Tampoc no hi trobem un bloc específic que abordi les seves especificitats i els seus desafiaments.

II. Quins problemes específics caldria abordar, des de l'òptica de les pimes?

Insisteixo que els informes en fan un bon diagnòstic, però quan et deixes el 99% de les empreses i el 70% de l'ocupació..., això és una mancança important! Les pimes mereixen un paper força més important. Com a patronal més representativa de Catalunya i com a part d'SMEUnited, la patronal europea de les pimes (de la qual Antoni Cañete, president de Pimec, és vicepresident), ens hem pogut reunir dos cops amb Enrico Letta, però encara no amb Mario Draghi. Les pimes s'enfronten a més dificultats. Generen menys economies d'escala i, a més, cal tenir en compte que una pime de Catalunya és més petita que una pime d'altres països. Les pimes catalanes i espanyoles són més petites que les europees, les europees ho són més que les d'altres regions del món. I això s'esdevé en un mercat interior que no està ben integrat, en què hi ha moltes diferències. Per exemple, els fons *NextGenerationEU* realment han estat un encert, però hi ha una mancança de fons. Caldria renovar –cosa que no s'ha fet– els instruments de finançament enfocats a les pimes, perquè les petites i mitjanes empreses encara són líders en determinats sectors. Cal més suport a les pimes. El problema del finançament s'ha agreujat des que va desaparèixer el sistema de caixes. Si tenies una línia de crèdit de 100.000 euros, el fet que dues entitats es fusionessin no volia dir que passessis a tenir-ne 200.000. En tenies 100.000 d'una entitat més gran. S'ha perdut capacitat de finançament. Per aquesta raó, és conegut el nostre posicionament davant l'oferta pública d'adquisició del BBVA sobre el Banc Sabadell. A Girona, a Lleida i a Tarragona, avui ja no hi ha prou oferta: la situació és d'oligopoli. Només a Barcelona encara hi ha competència. Creiem, doncs, que calen fusions bancàries transfrontereres. Volem un mercat financer europeu. D'altra banda, tenim uns costos energètics més elevats que els nostres competidors. Naturalment, estem a favor que Europa assumeixi el lideratge de la descarbonització. Tanmateix, veiem com d'altres regions del món no van en la mateixa direcció, i hem d'anar amb compte. Perquè, si volem ser massa exigents, deixarem de ser competitius econòmicament i socialment. Cal un debat sobre el tema. I un altre aspecte important que ens preocupa és la lluita insuficient contra la morositat. Reclamem un reglament contra la morositat. Les pimes europees cobrem les factures més tard que els nostres competidors americans i xinesos, i això és un fre a la competitivitat. I a Espanya es cobra més tard

que als nostres socis europeus. D'altra banda, hem d'anar amb compte amb la sobreregulació. Si als Estats Units hi ha 5.500 iniciatives legislatives, a Europa n'hi ha 13.000. I, quan es tracta de les directives comunitàries, després s'han de transposar als països i a les regions corresponents. Hi ha molta voluntat a tots els nivells de les administracions de demostrar capacitat d'incidir en la regulació. En general, preferim que es reguli més per mitjà de reglaments, que són d'aplicació directa i permeten unificar, que a través de directives.

III. Com valoreu el context econòmic i geopolític?

Espanya està creixent, i això ens sorprèn positivament, però també sabem que creix dopada pels fons d'inversió. Certament, s'hi genera més ocupació, però no per ser més competitiu i productiu. A Pimec, hem elaborat l'*Anuari de la pime catalana* i ens preocupen algunes coses. És cert que han augmentat els ingressos respecte de l'any passat. No obstant això, fa cinc anys que el sector ramader i agrari està estancat. El sector industrial i tots els seus subsectors perden pes. L'aposta per la indústria perd pes. La construcció i el turisme creixen. Però, si hem de millorar la productivitat amb la construcció i el turisme, ho tenim complicat. D'altra banda, el comerç i la restauració estan patint molt. També cal dir que creixem en serveis financers, consultoria i algunes enginyeries. Però no podem estar molt contents de créixer molt més que les grans economies d'Europa: si cauen França i Alemanya, a mitjà termini ho pagarem. Perquè no serà Espanya el país que estiri Alemanya, que al seu moment va fer una aposta pel gas rus en un context d'acostament de Rússia a Europa. Se'ns plantegen molts reptes geopolítics. Tant de bo que Ucraïna es pacifiqui i es pugui democratitzar i ser a l'òrbita europea. I tant de bo també ho faci Rússia. Malgrat els acords comercials amb els EUA, la UE ha de fer el que li convingui més. Pensem també en Corea del Sud i en el sud-est asiàtic. A parer meu, el proteccionisme és dolent. Però cal reconèixer que som en un període de tancament. Hem de treballar millor el mercat interior europeu i fer que les nostres economies siguin més resilents. L'aparició d'actors com la Xina és una notícia excel·lent en el context històric de la humanitat, encara que a nosaltres ens pugui perjudicar: pensem que hi havia milions de persones en situació de pobresa extrema. Però encara falta que s'incorporin al món democràtic, i de moment hi som molt lluny.

En un context de canvi, hem de consolidar el model social europeu

Albert Ferrer Escrig

Responsable de Mercat de Treball
i Economia de CCOO Catalunya

I. Com pot afectar el nou marc de competitivitat que es planteja a la UE a les persones treballadores?

La nostra valoració global de la diagnosi que fan els informes Letta i Draghi és positiva. Dit això, es tracta d'una valoració global provisional i genèrica, perquè no sabem quines mesures es tiraran realment endavant i quines no. Potser veiem una aposta política per aplicar-les al màxim, o potser la majoria acaben en un calaix per desacords interns dins la UE. Al cap i a la fi, els informes plantegen, en el fons, que la UE assumeixi un paper més important enfront els estats, que es quedarien amb un rol més discret, però els països tenen interessos diferents i aquest fet pot generar resistències. L'escenari actual és francament incert, tot i que els darrers esdeveniments ens interpel·len a impulsar el procés de construcció europea en molts àmbits, que van des de la reformulació del model de governança i l'optimització de les polítiques de seguretat fins a l'establiment d'uns instruments de finançament en clau federal, per tal de garantir el nostre model social europeu i incrementar-ne l'autonomia estratègica. El contingut dels informes reflecteix els principals canvis que s'han experimentat en les darreres dècades. Moltes coses han canviat des dels inicis de la construcció europea, començant per l'auge de l'extrema dreta i d'uns moviments populistes que amenacen les democràcies. S'està configurant un nou ordre mundial i, des del punt de pista econòmic, també assistim a un retorn de les polítiques proteccionistes i de noves aliances. Veiem igualment un auge de les polítiques de seguretat. Però el que és evident i una constant al llarg del temps és la interdependència mútua entre estats membres i amb la Unió Europea, per poder assolir els reptes que tenim davant nostre. Ens necessitem els uns als altres. En definitiva: esguardem amb incertesa el

futur, una incertesa inevitable, però tenim la certesa de la necessitat d'interdependència entre els estats membres que conformen la UE. Això vol dir parlar de política en majúscules, per definir el rumb que la UE ha de prendre als propers anys. Fallarem com a UE si intentem aplicar aquestes receptes com un plantejament tecnocràtic. Cal articular propostes des de la política i des de la societat civil. Des del sindicalisme i, en particular, des de CCOO, defensarem sempre, en un context de canvi constant, tots els elements que permetin consolidar el model social europeu al món, en un context advers. No podem ser immobilitistes si volem assolir els nostres objectius.

II. A l'hora d'incrementar la productivitat, els informes posen el focus, entre d'altres, en les polítiques de formació. Com valoreu aquest aspecte?

Valorem molt positivament que l'informe Letta plantegi esquemes de millora de les capacitats digitals de les persones treballadores, perquè som conscients que una de les grans transformacions que venen és la digital, junt amb la mediambiental i la demogràfica. És clau que els sectors de més valor afegit trobin fàcilment personal qualificat. Són ocupacions de més qualitat, per raó dels seus salaris i de les seves condicions laborals. Per cert, assistim a una expansió de les ocupacions de caràcter tècnic, que requereixen una qualificació més alta i més capacitació en l'àmbit digital. Per tant, estem molt d'acord a apostar per millorar les polítiques formatives. Des del sindicat, així ho defensem en els espais de concertació on som presents. També reconeixem que hi ha molt marge de millora en la formació per a l'ocupació; no tant en el cas de la formació reglada. És cert que, en el cas de la formació bonificada, hi ha fons disponibles per a les empreses que mai no s'acaben gastant i que, per tant, que aprofitem al màxim: és un malbaratament de recursos. Així doncs, no extraïem tot el potencial del nostre potencial de formació. Tanmateix, malgrat que CCOO aposta per avaluar constantment les polítiques públiques, no som tan crítics com l'informe Draghi en la diagnosi global de les polítiques formatives actuals. De tota manera, el panorama és complex, perquè el mateix informe que insta a millorar la capacitat formativa alerta del risc més gran d'exposició de les persones amb majors nivells formatius davant l'arribada de la IA; és a dir, la formació ja no és suficient per mantenir el lloc de treball. També voldria subratllar el sistema de reconeixement automàtic de qualificacions professionals al conjunt dels països comunitaris, la qual cosa pot facilitar la mobilitat transfronterera, com proposa l'informe Letta, cosa que valorem positivament, per molt que pugui tenir un impacte reduït, en termes rela-

tius, sobre el nombre total de les persones treballadores. I donem suport, òbviament, a un paper més rellevant de l'Autoritat Laboral Europea, per tal de millorar la qualitat de vida. És clau reforçar el rol de la inspecció laboral.

III. Quins aspectes us inquieten més, com a sindicat?

Sempre hi pot haver la temptació que la competitivitat empitjori les condicions laborals. Cal vetllar perquè això no passi. Dit això, comentaré algunes mesures que poden suposar una amenaça per al benestar de les persones treballadores. En algun cas, com la transposició de la directiva de salaris mínims adequats i la necessitat de reforçar el diàleg social, com diu l'informe Letta, la proposta ens agrada, perquè ajuda a consolidar la concertació a escala europea, però no hi veiem cap concreció. En altres, no ens acabem de creure els missatges tranquil·litzadors en el sentit que l'entrada de més països a la UE no ha d'afectar les persones treballadores, com llegim a l'informe Letta. Ampliar el perímetre de la UE a estats que necessiten beneficiar-se dels fons estructurals i de cohesió limitaria l'accés a aquests ajuts als països que actualment en són beneficiaris. Encara rebem fons estructurals i aquesta via de finançament es podria reduir. D'altra banda, nosaltres estem d'acord que culmini la UMC, per guanyar múscul financer i poder impulsar la inversió, com proposen tant Draghi com Letta. Ara bé: tots dos proposen impulsar el sistema de fons de pensions privats. És una mala idea, no només perquè, com a producte financer, ofereixen una rendibilitat baixa, sinó perquè posen en perill el sistema públic de pensions, que pensem que ha de ser el principal canal de provisió de les pensions. Completar la unió bancària i la UMC requereix poder disposar dels fons necessaris, com els 800.000 milions d'euros anuals de què parla Draghi. Pel que fa a l'harmonització impositiva, és obvi que a Espanya hi ha marge per a esquemes fiscals més redistributius, però, segons l'orientació d'aquesta harmonització, en podem fer una lectura positiva o negativa, perquè les situacions de partida i les cultures fiscals són ben diferents. Hi ha altres temes en què podem estar d'acord, com guanyar múscul en el sector de les telecomunicacions per acostar-nos als EUA o a la Xina, però ens preocupa que els processos de concentració empresarial acabin en reestructuracions i acomiadaments. Simplificar els procediments normatius previs al disseny de les normes, com volen Draghi i Letta, és una mesura que sona bé, però pot acabar afeblint el paper dels agents socials i la seva representativitat, en la fase dels debats previs. Un àmbit que no podem passar per alt és l'energètic. Integrar l'energia al mercat únic hauria de comportar un abaratiment del cost energètic per a les famílies i un major pes de les energies renovables. Apostem per les polítiques per combatre el canvi climàtic i per

una transició energètica justa, amb acompanyament i anticipació, perquè ningú no en quedi enrere, igual com caldrà ajudar el sector industrial davant del canvi de paradigma de l'economia circular. Sabem que som en un moment complex, però és que mai no és el moment oportú i sempre s'acaba practicant la política de la demora. Cal coratge i fermesa, i un cert consens polític: sabem que hi haurà costos a curt termini, però molts beneficis a llarg termini.

Trump obliga Europa a un projecte d'expansió pressupostària que superi el dilema de tancs o mantega

Francesc Trillas Jané

Secretari d'Afers Econòmics i Fons Europeus de la Generalitat des del 2024

I. En quina mesura són aplicables les receptes dels informes Draghi i Letta sense una major integració europea?

Mario Draghi i Enrico Letta, amb les conclusions dels seus informes, venen a ser com els metges, que ens presenten una recepta davant d'una de les malalties que pateix Europa, que és el retard en matèria d'innovació i productivitat, per comparació als EUA i a la Xina. Per què és important pal·liar aquest retard? Perquè posa en risc continuar combinant el model social europeu i les polítiques de descarbonització en què s'ha embarcat la Unió Europea. I quina recepta ens proposen? En resum, que cal més integració europea per poder escometre inversions potents a escala continental, especialment en aquells sectors de la indústria més avançats des del punt de vista tecnològic. Caldrà que el pressupost de la UE s'incrementi substancialment i també que augmenti la capacitat d'endeutament mancomunat. O ens integrem més o no podrem millorar la productivitat. I, subratllo el concepte de *productivitat*, perquè sovint es parla de guanyar en *competitivitat*, i això és enganyós, perquè podríem ser més competitius protegint-nos més o abaixant costos... Però hem de ser més competitius perquè som més productius. Ara bé, si Draghi i Letta són com els metges, hem de tenir en compte que a vegades anem al metge, però no li fem cas quan ens diu que hem de canviar la dieta, que hem de canviar l'estil de vida,

que hem de descansar més. Cal un esforç. Draghi diu que es necessiten prop de 800.000 milions d'euros d'inversions públiques i privades, especialment focalitzades en sectors d'alt potencial tecnològic. Per molt que hi hagi sectors que qüestionin que es donin les condicions polítiques per tirar endavant les propostes que inclouen, la victòria de Donald Trump als EUA ho fa inajornable. La part bona d'aquesta victòria és que serveix com a missatge d'alerta: no ens podem adormir més. A més de negociar el que es pugui amb Trump (poc, veient els primers passos de la seva presidència), la resposta ha de ser més Europa, també en el terreny tecnològic i militar. Europa és un gegant regulador, però un nan pressupostari. Europa no té ni tindrà un nivell de pressupost federal com el dels EUA, però sí que pot i ha de fer passes endavant. Hi ha, per exemple, marge per a una major coordinació i harmonització de la fiscalitat dels estats membres, per tal de garantir uns mínims en els impostos a la riquesa. Això donaria marge als governs regionals per millorar el disseny d'alguns impostos. Però ens cal un paraigua d'harmonització fiscal. L'inici aclaparador del règim de Musk i Trump obliga Europa a plantejar un projecte d'expansió pressupostària, econòmica i institucional que no només superi el dilema entre tancs i mantega, sinó que faci possible tant els tancs i la mantega (la política social), com els tubs d'assaig, atraient el personal acadèmic i científic expulsat per Trump. Això només serà possible amb un disseny integrat que prevegi la provisió de béns públics europeus en seguretat i en innovació.

II. Com afecta Catalunya aquest nou marc de competitivitat?

Catalunya prioritza l'activisme a favor d'una major integració europea. En aquesta etapa, treballa de forma proactiva, i no només com a receptora de plans, de fons i d'idees. Catalunya ha d'estar a l'avantguarda de l'aplicació dels informes Draghi i Letta, perquè des del Govern de la Generalitat compartim del tot els objectius que plantegen: Catalunya ha de créixer, però no ho ha de fer de qualsevol manera: no volem créixer sense fixar-nos en la productivitat. Volem créixer amb un model que ens permeti no desapropiar oportunitats i alhora recuperar el lideratge en l'economia espanyola i europea. En aquesta etapa, a més de coordinar la gestió dels fons europeus de desenvolupament regional (FEDER) a Catalunya, la Generalitat de Catalunya gestiona de forma directa més de 4.000 milions d'euros dels més de 8.000 milions que ha captat la societat catalana en conjunt i que estan ajudant a transformar l'economia catalana; la resta els gestionen les empreses, les universitats i d'altres entitats, i el Govern els ajuda en la captació de fons. Ens hem proposat maximitzar aquesta captació perquè, tot i que una part dels ajuts es reparteixen segons el percentatge de la po-

blació, hi ha una part que són de licitació i Catalunya lidera aquesta part. La gestió dels fons comporta burocràcia, que fins a cert punt és lògica, perquè són diners que ens fa arribar el contribuent europeu, tot i que hi ha aspectes que es poden simplificar i el nostre objectiu és fer-ne una bona gestió. Tanmateix, la clau és millorar l'impacte que aquests diners tenen sobre l'economia. No es tracta només de complir amb l'objectiu keynesià d'impulsar l'economia, sinó de transformar-la, pensant en la digitalització, els avenços tecnològics i la descarbonització. En aquest aspecte, hem de ser especialment curosos. Aquests fons són un bon banc de proves, un bon entrenament, per gestionar les grans inversions que caldran si s'aplica l'informe Draghi. Perquè, si s'aplica, vindran més fons a Catalunya.

III. Fins a quin punt un paper més important per a les regions pot ajudar que tots aquests diners i aquestes inversions canviïn coses i arribin a la gent?

Seria un error capital –i estic convençut que no passarà– que el futur dels fons europeus estigui centralitzat en els estats. A la UE, hi ha moltes regions força europeïstes. L'èxit d'Europa implica relativitzar les fronteres, passa perquè les ciutats i les regions sentin com a propi el projecte europeu. Les regions tindran un paper important en aquest procés. És cert que els fons *NextGenerationEU* han tingut un component de nacionalització respecte de les institucions europees, en la mesura que s'ha volgut que els països facin seu el projecte. Això es pot traduir en una participació més gran dels estats membres, i no necessàriament de les regions. La coordinació entre els estats i les entitats subestatal és clau. En arribar al Govern, ens vam trobar amb una perfecta coordinació entre la Generalitat de Catalunya i el Govern espanyol. No estem d'acord amb la retòrica de la queixa del Govern anterior, que contrasta amb aquesta entesa a la pràctica, però sí que és cert que els governs regionals hi poden pintar molt més. Hem de calibrar com reforçar aquesta participació. Un bon exemple pot ser l'anomenat *Règim 28* que proposa l'informe Letta: un règim administratiu per a les empreses que serveixi per als vint-i-set països membres, un règim addicional que et permeti invertir en qualsevol país de la UE i instal·lar-t'hi. El ministeri d'Economia espanyol vol traslladar la idea a l'Estat: crear un "Règim 20" en què les empreses es puguin instal·lar a qualsevol comunitat sense tenir en compte tots els requisits de cada comunitat. És cert que aquesta iniciativa té el risc –com ja es va veure amb els governs del PP– d'imposar des de dalt què cal fer, tot vulnerant les competències de les comunitats. El ministre Carlos Cuerdo proposa una labor conjunta amb les comunitats per identificar aquells tràmits administratius que puguin ser

comuns i que no trepitgin cap ull de poll, com ara homogeneïtzar els criteris a partir dels quals s'atorguen estrelles als hotels, que pot servir perquè s'hi instal·lin empreses turístiques. Hem de treballar coordinadament per facilitar la vida de les empreses. Perquè les noves polítiques no serviran de res si les empreses i la gent no ho noten. Aquesta labor ha d'arribar a la gent. Els treballadors ho han de notar. Ho hem vist amb el gran esforç keynesià que ha fet l'Administració Biden a favor de la descarbonització i amb inversions favorables als treballadors. I no n'ha tingut prou per guanyar eleccions. Cal convèncer la gent que voti partits que vulguin més Europa, que facin polítiques industrials ben dissenyades. La clau és poder convèncer els votants. I aquí vull insistir que cal la política, perquè els problemes d'Europa no els resoldran els tecnòcrates italians. Cal treballar en les idees, però després ve l'acció política. Cal guanyar eleccions. Ni Letta ni Draghi són experts a guanyar a les urnes. Si no som capaços de guanyar eleccions amb idees europeïstes, no farem res.

DEBAT
COMI AFECTA
EL NOU MERCAT
COMPETITIVITAT
EUROPEU L'ECONOMIA
CATALANA?

1. **Montse Daban Marín**
2. **Fina Lladós Canela**
3. **Mireia Arroyo de la Parte**
4. **Gonçal Bonhomme i Altable**
5. **Maria Abellanet i Meya**
6. **Berta Cabré Prim**
7. **José María González Moya**
8. **Núria Ferrer Puigdomènech**
9. **Helena Badger Queralt**
10. **Francesc Mauri i Domènech**
11. **Josep Maria Martorell Rodon**
12. **Núria Salán Ballesteros**
13. **Maria Casoliva Zaldo**
14. **Raquel Serrat Tubau**
15. **Enric Fernández Martínez**
16. **Llorenç Serrano**
17. **Cristina Pérez García**
18. **Pilar Conesa i Santamaria**
19. **Martina Font Olivé**
20. **Muntsa Vilalta Cambra**
21. **Joan Tristany i Claret**
22. **Joan Ramon Rovira Homs**
23. **Joaquim Coello Brufau**
24. **Andreu Mas-Colell**
25. **Guillem López Casasnovas**
26. **Carlos Puig de Travy**
27. **Toni Mora Núñez**
28. **Ricard Bellera Kirchoff**
29. **Enric Morist Güell**
30. **Ana María Martínez Martínez**
31. **Àngels Fitó Bertran**
32. **Francesc Colomé i Montserrat**
33. **Josep Manuel del Pozo i Àlvarez**
34. **Pastora Martínez Samper**

SECTORS ECONÒMICS

BIOMEDICINA, BIOTECNOLOGIA I TECNOLOGIES MÈDIQUES

1. **Montse Daban Marín, directora d'Anàlisi Estratègica i Relacions Internacionals de Biocat i presidenta del Consell Europeu de Bioregions (CEBR)**

La innovació en salut pot liderar l'impuls econòmic que perfila el nou marc europeu

El sector de les ciències de la vida i la innovació en salut poden liderar a Catalunya l'impuls econòmic i de prosperitat compartida que perfila el nou marc de competitivitat europeu. Parlem d'un dels principals motors de desenvolupament econòmic i social: en impacte econòmic, equival al 7,6% del PIB del país, mentre la facturació i els llocs de treball creixen cada any a un ritme del 4,4% de mitjana. Amb tot, calen algunes transformacions en la cultura del risc, el finançament, la cadena de valor, l'escalat de la producció, l'adopció de tecnologies disruptives, el talent... L'informe Draghi les apunta i la Comissió Europea ha començat a adoptar ja algunes mesures en aquesta línia, com la Llei Òmnibus, que simplificarà un 30% de mitjana la càrrega administrativa de les empreses, o la reforma de la legislació farmacèutica, per promoure la recerca i la innovació i facilitar l'accés als medicaments. Per a Catalunya, amb el 50% de la indústria farmacèutica d'Espanya i el 41% del total estatal en exportacions del sector, aquesta mesura té un interès innegable. S'ha d'aprovar també una llei europea de biotecnologia, per tal d'incentivar el pas del laboratori a la planta de fabricació i d'aquesta al mercat. Per aquest camí, Catalunya pot consolidar el seu lideratge: representa el 87,2% dels assajos clínics a Espanya, activitat en què ocupa el cinquè lloc d'Europa i el vuitè del món.

La BioRegió està capacitada per ser més competitiva si s'apliquen polítiques per reactivar Europa. Per tancar el gap financer, Draghi apunta el desenvolupament d'un nombre limitat de *hubs* d'innovació d'escala mundial, dedicats a teràpies avançades, basades en enginyeries de gens, cèl·lules o teixits. La Brúixola de la UE també dona una rellevància incontestable a aquest sector.

2. Fina Lladós Canela, directora general d'Amgen Iberia i presidenta de Farmaindustria

La pandèmia va evidenciar la importància d'una autonomia productiva europea de fàrmacs

Ens trobem en un moment decisiu per a la indústria farmacèutica, amb reformes legislatives i normatives ja en curs, tant a escala nacional com europea, en què ens juguem moltes coses com a sector, però també com a societat. La pandèmia va evidenciar la importància de tenir autonomia productiva de fàrmacs i d'altres productes sanitaris. Per aquesta raó, la UE ha situat el nostre sector industrial com un dels quatre estratègics d'Europa, juntament amb el sector energètic, l'alimentari i el de les tecnologies digitals.

En una indústria altament regulada com la nostra, de l'èxit d'aquestes reformes dependrà en bona part que, com a país i com a continent, pugem competir en innovació i en producció amb altres regions del món.

Per aquesta raó, crec que el moment actual és únic perquè el nostre país pugui convertir-se en un referent mundial en recerca i producció de medicaments innovadors. Catalunya pot jugar un paper fonamental en aquest camp. L'ecosistema d'innovació que tenim ens situa en un punt neuràlgic de la revolució biomèdica i de la IA que viu el nostre sector arreu del món.

AUTOMOCIÓ

3. Mireia Arroyo de la Parte, vicepresidenta del Clúster de la Indústria d'Automoció de Catalunya (CIAC) i directora corporativa de Gestamp

Cal una regulació atractiva per a la inversió que reforci la reindustrialització de l'automoció catalana

El nou marc de competitivitat europeu, influenciat pels informes d'Enrico Letta i de Mario Draghi, redefineix la indústria catalana de l'automoció: requereix més innovació i digitalització per poder enfortir la seva posició global sense comprometre llocs de treball. Com a hub industrial estratègic, Catalunya ha d'accelerar la transformació de tota la cadena de valor, combinant l'automatització amb les tecnologies netes.

La formació i la requalificació del talent són essencials en aquesta transició cap a una mobilitat més intel·ligent, i requereixen una col·laboració eficaç entre les empreses, l'Administració i els centres de formació. A més, el sector afronta desafiaments crítics, com les disrupcions en les cadenes de subministrament, els alts costos energètics i la competència fiscal intraeuropea. Per superar aquests reptes, és clau un entorn regulador atractiu per a la inversió, que reforci la reindustrialització i l'autonomia estratègica de l'automoció catalana dins l'escenari europeu, a fi de consolidar el seu paper en la mobilitat del futur.

TELECOMUNICACIONS

4. **Gonçal Bonhomme i Altable, president de l'Associació Catalana d'Enginyeria de Telecomunicació i Tecnologies Digitals**

Les grans empreses han de fer de tractors de la nova indústria naixent a Catalunya

D'entre els àmbits principals d'acció identificats a la *Brúixola de la competitivitat* de la Comissió Europea, el que afecta Catalunya més positivament és la de la innovació. Catalunya compta amb centres d'excel·lència tecnològica de primer ordre europeu i mundial, com ara el Barcelona Supercomputing Center (BSC-CNS), l'Institut de Ciències Fotòniques (ICFO), el Centre Tecnològic de Telecomunicacions de Catalunya (CTTC), la Fundació i2CAT, l'Institut de Microelectrònica de Barcelona (IMB-CNM) i el Síncrotró ALBA, que, darrerament, han creat diferents *spin-offs* i *start-ups* en microelectrònica, computació quàntica i comunicacions quàntiques.

Tanmateix, el sistema de finançament català d'empreses joves, tant públic com privat, és feble.

Empreses com Telefónica i Indra haurien de ser les grans impulsores d'aquesta nova indústria que està naixent a Catalunya. Les noves polítiques industrials europees ja estan dotant amb finançament públic a aquests sectors, com hem comprovat recentment. Indra també està jugant un paper important en matèria de seguretat. Falta una aposta decidida pel sistema financer privat.

I, sobretot, cal aplicar els canvis reguladors que l'informe d'Enrico Letta recomana i qualifica com a urgents en el sector de les telecomunicacions, que és tan estratègic per a la seguretat europea, perquè les operadores de telecomunicació, com Telefónica, puguin augmentar el seu EBITDA i siguin l'autèntic motor d'aquesta indústria emergent, com ho estan essent als EUA i a la Xina.

TURISME

5. Maria Abellanet i Meya, presidenta del CETT, membre experta del Consell Turisme i Ciutat de Barcelona i Medalla de Turisme de la Generalitat de Catalunya l'any 2014

Les transicions ecològica, digital i de formació són rellevants per al turisme

El turisme representa el 12% del PIB de Catalunya i, per raó de la seva transversalitat, té un impacte econòmic directe, indirecte i induït més elevat que el que s'acostuma a presentar. Es tracta d'una indústria en transició, immersa en un context marcat per la disrupció tecnològica, l'emergència climàtica i la globalització.

Que l'informe Draghi no tracti el turisme de manera directa no significa que les seves recomanacions no siguin rellevants per al sector, que les haurà d'interpretar en funció de les seves peculiaritats i les haurà de prioritzar per afrontar els grans reptes del futur immediat.

Definir les prioritats en termes de transició ecològica –l'aigua, la descarbonització i l'economia circular–, transició digital, generació de coneixement, formació i reciclatge dels professionals, entre d'altres, és una oportunitat per al turisme i la base per a la seva evolució i competitivitat.

Per afrontar aquestes prioritats, Catalunya necessita una major governança i l'adopció tant de polítiques sectorials com de polítiques horitzontals en la línia proposada per Draghi, si vol avançar cap a un turisme que excel·leixi en responsabilitat i sostenibilitat i que aporti valor a la societat i benestar als residents.

6. Berta Cabré Prim, presidenta de la Federació Empresarial d'Hostaleria i Turisme (FEHT) de la província de Tarragona i vicepresidenta de l'Associació de Càmpings de la Costa Daurada i Terres de l'Ebre

Europa ha d'aplicar les polítiques verdes amb realisme i amb recursos suficients

El nou marc de competitivitat europeu pot marcar el futur del turisme a Catalunya. Òbviament, la transició verda és un camí imprescindible. Però, perquè les empreses, i sobretot les pimes, puguin adaptar-s'hi sense perdre competitivitat, cal finançament, calen ajudes concretes. Modernitzar els establiments, reduir-ne la petjada ambiental i adoptar-hi pràctiques més sostenibles requereix inversió. No tothom pot fer aquest pas sense suport. La digitalització del sector també és clau per als propers anys. Eines com la IA poden millorar l'experiència del visitant, optimitzar els processos i ajudar-nos a desestacionalitzar.

A Catalunya, molt especialment a la Costa Daurada i a les Terres de l'Ebre, ens cal una inversió decidida en infraestructures i mobilitat per mantenir-nos competitiu i captar turisme de qualitat. Per això, Europa ha d'aplicar aquestes polítiques amb realisme. Sense una estratègia clara i sense recursos suficients, aquestes mesures poden ser més una càrrega que una oportunitat.

ENERGIA

7. José María González Moya, director general de l'APPA Renovables

El nou marc pot ser el motor per consolidar un model basat en les energies netes

El nou marc de competitivitat europeu, que aposta per una integració més gran del mercat únic i per una estratègia industrial coordinada, és una oportunitat per accelerar la transició energètica a Catalunya i al conjunt d'Espanya, tant per a la seva indústria com per a la seva economia. El nou marc ha de ser un motor per consolidar un model energètic basat en les energies renovables, capaç de generar ocupació, atraure inversió i garantir una energia neta i assequible per a tothom.

Com que l'electrificació, la descarbonització i la competitivitat són pilars d'aquesta estratègia, la mobilització de recursos públics i privats pot facilitar la inversió en energies verdes, el desenvolupament d'infraestructures essencials, com ara l'emmagatzematge energètic i les xarxes intel·ligents, així com la consolidació d'una indústria local competitiva en tecnologies netes.

En un context en què les renovables ja generen prop del 57% de l'electricitat a Espanya, amb uns estalvis nets superiors als 9.500 milions d'euros per al sistema elèctric el 2023, reforçar aquest camí d'inversió és clau per reduir la dependència energètica i millorar la resiliència econòmica de la comunitat, i també la competitivitat.

Tanmateix, perquè aquesta estratègia sigui efectiva, cal abordar alguns desafiaments pendents: l'electrificació dels consums basats en combustibles fòssils, l'agilitació dels processos administratius, el desenvolupament d'uns mercats energètics més flexibles i la integració de les renovables en sectors difícils d'electrificar, com el transport i la indústria. Catalunya, amb un teixit industrial diversificat i una gran capacitat d'innovació, té l'oportunitat de liderar aquest procés si s'articulen polítiques eficaces de suport a la transició verda.

8. Núria Ferrer Puigdomènech, vicepresidenta de l'Associació Eòlica de Catalunya (EolicCat) i delegada regional d'EDP Renewables per a les Balears, les Canàries i Catalunya

Una oportunitat per abordar un punt feble de la transició energètica: la manca de punts de connexió

El nou marc de competitivitat pot representar un avenç significatiu per a la indústria eòlica catalana, tant pel que fa a eliminar barreres i incerteses com pel que fa a fomentar un entorn més propici per a l'impuls renovable. En aquest sentit, la llei de descarbonització industrial afronta un dels reptes principals del sector, per reduir la burocràcia i agilitar la tramitació, la qual cosa permetria que Catalunya avancés en la implantació de projectes eòlics.

D'altra banda, la previsió d'un fons de competitivitat d'infraestructures i energia neta per invertir en la xarxa de transport i emmagatzematge és una oportunitat per abordar un dels punts febles principals de la transició energètica de Catalunya: la manca de punts de connexió.

A Catalunya, és fonamental que aquestes iniciatives s'alineïn amb la voluntat política i del Govern per maximitzar-ne l'impacte positiu, de manera que marquin un punt d'inflexió per al sector eòlic català, facilitant-ne el creixement i consolidant-ne el paper en la transició energètica europea.

9. Helena Badger Queralt, delegada a Catalunya de la Unión Española Fotovoltaica (UNEF Catalunya) i directora legal de Serveis Energètics a Pimes i Llars d'Acciona

El retard a desplegar les renovables minora la competitivitat de la indústria

El consens científic és meridianament clar: cal descarbonitzar l'economia mundial del tot al més aviat possible, si volem evitar una catàstrofe climàtica irreversible.

Durant més d'una dècada, Catalunya ha viscut d'esquena a l'aposta per les renovables. L'any 2019, la situació va canviar arran d'una normativa que en regulava el desplegament, però la dècada de letargia ha fet perdre molt de temps a l'Administració, per saber què demanar als projectes, i als promotors, per adequar-se als nous requisits. Actualment, el bloqueig es troba en un model de gestió administrativa que cal repensar i reordenar perquè sigui ràpid i directe, sense renunciar a cap exigència de qualitat. Des que un promotor inicia la tramitació d'un projecte d'energia renovable a Catalunya fins que aquest projecte arriba a la informació pública, es triga de mitjana més d'un any. D'altra banda, l'accés a les xarxes elèctriques majoritàriament està tancat i és retingut per l'Administració general de l'Estat.

Aquest retard en el desplegament de l'energia renovable, local i barata redueix la competitivitat de les empreses i de la indústria catalana respecte a la resta d'Espanya, d'Europa i del món.

L'oportunitat i la necessitat de les energies renovables a Catalunya i a Europa són clares i, en un context en què els EUA en frenaran el desplegament (apostant pel gas i el petroli, atès que disposen d'aquests recursos naturals), a Europa hem de fer un pas endavant més ferm i decidit que mai, per aprofitar precisament la finestra d'oportunitat competitiva que se'ns obre.

10. Francesc Mauri i Domènech, geògraf, presentador i president de la junta de l'associació Oikia

L'emergència global necessita a tothom al més ràpidament possible

Sabem que la crema de combustibles fòssils és responsable de l'escalfament global, que s'està accelerant. Catalunya, dins la regió mediterrània, s'acosta cada cop més als 2°C d'augment de la temperatura respecte dels nivells preindustrials i és una regió planetària especialment sensible. Per aquesta raó, ha de tenir com a absoluta prioritat l'electrificació i la fabricació d'electricitat procedent de fonts renovables, i en aquest sentit cal subratllar el patrimoni que tenim en el camp hidroelèctric. A partir d'ara, la mitigació i l'adaptació són fonamentals per a la supervivència literal.

Va associada a l'electrificació la ràpida renovació del transport terrestre, l'energia a l'habitatge i el comerç. El transport públic, especialment el ferrocarril, requereix una inversió multimilionària i constant. Cal més mobilitat sostenible, més transport públic i menys trànsit. Com demana Draghi des d'Europa, la maquinària pública hi està abocant molts diners, però l'aliança i el compromís del sector privat són bàsics. No es pot oblidar, però, un sector primari i alimentari que aposti molt més per la producció local. Recordem que el sector econòmic número 1 a Catalunya és l'agroalimentari, amb un pes del 20% al PIB –el turístic, per exemple, aporta 8 punts menys al PIB.

La biodiversitat i els boscos són i seran aliats necessaris en un país en què la precipitació anual tendirà a disminuir lleugerament i que, a partir del 2050, pot ser més acusada. La vida als pobles i a les ciutats no pot continuar marcada per la contaminació; en aquest sentit, les zones de baixes emissions són fonamentals per a la salut. A més, hem de fer atenció a la franja litoral, on viu el 60% de la població, per l'erosió dels espais naturals, la pujada del nivell del mar i l'impacte sobre les infraestructures, que tindran repercussions econòmiques, socials i de salut.

No fer res o fer poc ens sortirà més car que invertir-hi de forma continuada i intensiva. Les polítiques d'inversió pública ja són potents, però cal fer-les més eficaces i reforçar-les amb una fiscalitat dura amb la contaminació. Com recorda Draghi, és imprescindible vincular-les a la iniciativa privada.

TECNOLOGIA

11. Josep Maria Martorell Rodon, director associat del Barcelona Supercomputing Center-Centro Nacional de Supercomputación (BSC-CNS)

Consolidar Barcelona com un hub europeu d'alta tecnologia

El nou marc de competitivitat europeu destaca la necessitat d'un mercat únic més integrat en tots els àmbits, també en el digital. En aquest terreny, Europa ha avançat amb iniciatives com l'EuroHPC, on el BSC-CNS té un paper central.

Un exemple clau és la creació de les IA Factories, infraestructures que permetran a les empreses i als centres de recerca accedir a capacitats avançades de computació per impulsar la innovació en intel·ligència artificial. La IA Factory de Barcelona, amb una inversió d'uns 200 M€, se centrarà especialment en les pimes i les start-ups, facilitant-los l'accés a tecnologies avançades d'intel·ligència artificial per desenvolupar nous productes i serveis. Això suposa una gran oportunitat per a l'economia catalana, no només en termes de desenvolupament tecnològic, sinó també per atraure talent i inversió internacional, i pot consolidar Barcelona com un hub europeu d'alta tecnologia.

12. Núria Salán Ballesteros, doctora en Ciència de Materials i vicepresidenta de la Societat Catalana de Tecnologia

Per guanyar en productivitat, cal una formació adient i fer visible la tecnologia

El segle XXI és el de la tecnologia. Cal preparar les noves generacions perquè puguin accedir a feines de més qualitat i es puguin desenvolupar en la societat del futur, o ens condemnarem com a país a un empobriment i a un malbaratament de talent que no ens podem permetre.

Davant la proposta de millorar la productivitat en sectors d'alt valor afegit, cal vincular aquest horitzó a una formació adient, que no impliqui retallar les hores que es dediquen a la tecnologia i la digitalització a l'ESO, que actualment són 175 hores a Catalunya. A la Comunitat de Madrid, s'han incrementat fins a superar les 200 hores.

Ens preocupa perdre vocació i talent, especialment entre les noies. Això passarà si no donem prou visibilitat a la tecnologia i si es perpetuen els discursos que la fan veure com a elitista, allunyant-la de la seva veritable essència: professions generoses i accessibles. No es pot triar el que no es coneix. De poc serveix tenir infants nadius digitals si, quan s'acosten a les matemàtiques, a la ciència i a la tecnologia, ho fan amb prejudicis, sense referents i amb el missatge que "és molt difícil", encara que no ho sigui.

AGRICULTURA

13. Maria Casoliva Zaldo, membre del Consell Rector de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya

La política agrària europea ha oblidat la viabilitat econòmica del sector durant anys

Les orientacions europees cap a una major competitivitat són un gir necessari per a les cooperatives agroalimentàries catalanes. La nova Brúixola de competitivitat ofereix una visió transversal de les polítiques europees, que va més enllà de la política agrícola comuna (PAC) i integra àmbits estratègics essencials. Documents com el Diàleg estratègic sobre el futur de l'agricultura de la Unió Europea i la recent Visió per a l'agricultura i l'alimentació reconeixen la importància del cooperativisme per garantir una agricultura resilient i competitiva.

Durant anys, la política agrària europea ha prioritzat la sostenibilitat ambiental i ha deixat en un segon pla la viabilitat econòmica del sector. Aquesta descompensació ha dificultat la competitivitat del nostre teixit productiu en un mercat global cada cop més exigent. Celebrem que Europa torni a tocar de peus a terra i posi en valor la necessitat de reforçar la competitivitat sense renunciar als objectius ambientals.

Tanmateix, som escèptics sobre si aquestes línies estratègiques es traduiran en accions eficaces. La simplificació normativa, el suport públic i els instruments adequats són imprescindibles per revertir la situació del sector agroalimentari. Les cooperatives estem preparades per contribuir activament a aquest procés, però necessitem compromisos fermes i eines eficaces per aconseguir que Europa recuperi lideratge internacional.

Aquest canvi de rumb és una oportunitat per posar en valor un model cooperatiu que garanteix la viabilitat econòmica i social del sector. Cal que aquest impuls es concreti en unes polítiques realistes i efectives per al futur de la nostra agricultura.

14. Raquel Serrat Tubau, pagesa de ramaderia ecològica i coordinadora nacional d'Unió de Pagesos

Cal protegir la producció local davant la transició energètica i els reptes de la nova PAC

La Unió Europea ha impulsat una transició energètica i nosaltres, a Unió de Pagesos, diem sempre que evidentment hem d'estar a favor de les energies alternatives, sempre que no sigui a costa que pleguin un pagès o una pagesa. Cal tenir en compte, en el cas específic de Catalunya, que el 70% de la terra que treballa la pagesia està en rendiment, llogada a un seguit de propietaris que es poden veure temptats a acceptar ofertes d'empreses d'energies verdes. Totes les decisions es poden entendre, però aleshores cal veure què passa amb la gent que hi treballa. És crucial que, quan es posin en funcionament parcs fotovoltaics de més de 8 ha, es facin estudis d'impacte agrari. Això no s'estan fent, i per aquest motiu ja portem 14 contenciosos des del 2021.

També ens inquieta, de cara a la reforma de la nova PAC per al període 2027-2032, que a Brussel·les no s'entengui la casuística específica de l'agricultura mediterrània.

D'altra banda, difícilment podrem ser competitius si Europa no exigeix clàusules mirall que exigeixin les mateixes condicions de producció als productors de fora de la UE. Cal posar en valor la producció local. La Llei de la cadena alimentària exigeix les mateixes condicions, però a la pràctica no es compleix.

Sabem que el món està passant per un moment convuls. Si s'apliquen aranzels, qui n'acaba sortint perdent sempre és la petita pagesia. Creiem que cal una legislació que protegeixi la producció local.

FINANCES

15. Enric Fernández Martínez, director de Planificació Estratègica i Estudis i economista en cap de CaixaBank

Europa s'ha de prendre els informes Draghi i Letta seriosament i nosaltres, també

El nou marc de competitivitat és una gran oportunitat per millorar la productivitat de l'economia catalana i, per tant, el benestar dels seus ciutadans. Els informes posen el focus en la necessitat d'integrar més el mercat europeu, incloent-hi el mercat bancari o el de capitals per guanyar economies d'escala; millorar el cicle de vida de la innovació, potenciant la recerca bàsica, l'emprenedoria i el creixement de les empreses, i impulsar el sector industrial i les empreses tecnològiques.

L'economia catalana té punts forts per aprofitar l'impuls en aquests àmbits: comptem amb una base industrial potent, som un pol atractiu per a les start-ups i disposem de centres de recerca capdavaners i infraestructures crítiques de supercomputació.

També tenim alguns punts febles que hem d'aprofitar per mitigar, com un retard en el desplegament de les renovables, una dimensió massa petita de les empreses i mancances en el nostre sistema educatiu. Europa s'ha de prendre seriosament Draghi i Letta, i nosaltres, també.

16. Llorenç Serrano, coordinador de la Comissió d'Avaluació Socioambiental de Barcelona de Fiare Banca Ètica

No es diu res sobre com resoldre l'exclusió financera i la bretxa digital en els serveis

Un mercat únic de capitals amb la finalitat, entre d'altres, de doblar el finançament directe de les empreses en aquest mercat. La mobilització de fons, també privats, cap a la innovació, la descarbonització i relocalització de les produccions demanarà al sector financer centrar-se en l'economia real de la UE, i això modifica, en part, un model de negoci molt financeritzat. Ahora, la voluntat de tenir "campions" tecnològics i empresarials obre el

risc a més concentració i situa a l'horitzó un mercat bancari i d'assegurances molt més homogeni –i competitiu?– dins la UE.

La flaire desregularitzadora del conjunt i algunes propostes, com la possibilitat d'acollir-se a una nova normativa comuna a la UE i no a la de l'Estat corresponent, ens preocupen si s'apliquen a l'activitat financera i com. Tampoc no es diu res sobre com resoldre l'exclusió financera i la bretxa digital en els serveis, i tot fa pensar que la reducció de l'ocupació al sector no s'aturarà.

Pel que fa a les finances ètiques, si els recursos i les mesures es vehiculen cap a l'economia real, la transició energètica i l'economia circular, tenim una funció per fer: assolir una transició ecològica democràtica i participada.

En tot cas, com tot a la UE, haurem de veure en què queda aquest full de ruta de la Comissió, que, malgrat que la preocupació és estesa, haurà de superar la complexa governança de la UE en totes i cadascuna de les mesures que proposa.

TREBALL PER COMPTE PROPI

17. **Cristina Pérez García, presidenta d'ATA Catalunya i presidenta de la Comissió d'Autònoms de Foment del Treball**

**El nostre problema més gran és que no som competitius.
Cal actuar per contrarestar el problema**

Els grans informes d'Enrico Letta i de Mario Draghi dibuixen un marc d'actuació davant d'una situació en què és evident que Europa està perdent competitivitat, i, sobretot, productivitat. Sense un creixement d'aquesta productivitat, el resultat són més traves administratives, més càrregues burocràtiques i una major pressió fiscal. S'avança en moltes coses, però es manté estructuralment el problema més gran que tenim: no som competitius.

Per contrarestar aquesta situació, hem de buscar l'ampliació cap a un mercat únic en què els estats membres ens protegim de les amenaces exteriors i intentem entre tots generar un mercat més unit, amb les mateixes regles, on no hi hagi descoordinació administrativa i, efectivament, tot s'orienti a millorar la competitivitat i la productivitat de la nostra economia.

INNOVACIÓ I SMART CITIES

18. Pilar Conesa i Santamaria, fundadora i presidenta d'Anteverti i curadora de l'Smart City Expo World Congress

Hem d'abordar els grans reptes de la transferència tecnològica i la transformació industrial

La intel·ligència artificial està comportant una transformació industrial a un ritme vertiginós i de lluita pel lideratge mundial com mai no s'havia viscut.

Europa no té avui cap rol de lideratge en aquesta transformació, i ha d'actuar de forma urgent, amb recursos i amb una acció integrada, essent determinant la inversió en recerca i innovació per desenvolupar una tecnologia pròpia, així com la transferència tecnològica a l'empresa.

Per a Catalunya, és una gran oportunitat. Acomplim un paper clau a Europa en el disseny del xip europeu i en la futura computació quàntica, a través del BSC i l'ICFO, amb la Vall de la Quàntica. Tots dos centres estan captant inversions europees rellevants, però poden quedar com a illes d'excel·lència si no abordem els grans reptes de la transferència tecnològica i la transformació industrial, que afectin de ple tots els àmbits de l'economia catalana.

En aquest marc mundial, Barcelona forma part, junt amb París, Berlín i Amsterdam, dels hubs digitals europeus, pols d'atracció de talent i d'impuls de la innovació.

PACKAGING

19. Martina Font Olivé, directora corporativa de Font Packaging Group, CEO de Kartox, presidenta del clúster català de packaging i vicepresidenta segona de la Cambra de Barcelona

Cal generar demanda per fer el mercat únic de residus i circularitat que recomana Draghi

El repte de la indústria de packaging europea i, per tant, també la de l'envàs i embalatge a Catalunya, és millorar-ne la competitivitat. En l'àmbit del packaging, impulsar la innovació en el reciclatge i els materials és clau per reduir la dependència exterior pel que fa a les primeres matèries.

En aquest sentit, l'informe Draghi és clar a l'hora de recomanar fer un mercat únic de residus i circularitat. I, per fer-ho, cal generar demanda, com ara estimular la demanda de materials reciclats, tot exigint uns requisits mínims a cada producte, fomentar la compra pública ecològica i informar-ne bé el consumidor.

I, per fer-ho, caldran grans inversions a tota la cadena de valor, especialment a les indústries, per tal d'adaptar-les als nous processos. L'informe Letta proposa un marc d'ajudes estatals més adaptat a la transició verda. Esperem que aquests nous fons facilitin aquesta transformació, especialment a les pimes, que a Catalunya tenen un pes molt rellevant.

EMPRESARIAL I ASSOCIACIONS

20. Muntsa Vilalta Cambra, directora general de FemCAT

Europa ha de superar una governança ineficient, massa burocràtica, i amb esculls a la productivitat de les empreses

Partim de la base que la lluita se centra en el lideratge mundial de la tecnologia, i aquest se'l disputen els EUA i la Xina. Europa queda en un segon pla i no hi apareixerà si no afronta reptes profunds: en primer lloc, superar un model de governança ineficient i massa burocràtic; en segon lloc, solucionar la manca de lideratges forts i amb visió que puguin articular una estratègia comuna, i, finalment, acabar amb la fragmentació de l'Europa dels estats.

Si parlem d'urgència, caldria posar el focus en dos blocs de mesures. Un primer bloc, orientat a resoldre els esculls en la productivitat de les empreses europees, per fer-les competitives, la qual cosa vol dir optimitzar-ne els costos energètics, en el marc de transició energètica, i també els cos

tos logístics, a més de simplificar-ne la normativa, actualitzar els requisits i eliminar l'excés de burocràcia, sense obviar una política aranzelària que protegeixi els valors competitius d'Europa. L'altre bloc de mesures cal focalitzar-lo a invertir per revitalitzar i modernitzar la indústria europea, per tal de garantir-ne una base econòmica sòlida i sostenible i, sobretot, promoure la transformació del model econòmic europeu cap a sectors de tecnologia més avançada, per competir en un món dominat per la innovació tecnològica.

21. Joan Tristany i Claret, director general de l'Associació per a l'impuls de la indústria internacionalitzada (Amec)

Aquest cop, la Unió Europea es mou amb més rapidesa del que podríem esperar

Amec valora molt positivament les propostes que arriben d'Europa per impulsar la productivitat. Compartim la diagnosi i les línies d'actuació que proposen tant l'informe Draghi com l'informe Letta, especialment en àmbits clau com l'autonomia estratègica oberta, la manca de talent industrial i la necessitat d'una governança més àgil i coherent.

A diferència d'altres ocasions, percebem una UE que es mou amb més rapidesa del que podríem esperar, com ho demostra la Llei Òmnibus, que ja recull algunes línies fixades a l'informe Draghi i apunta cap a una agilitat de decisió fins ara poc habitual. Ara és essencial garantir una presa de decisions encara més àgil i assumir amb valentia els costos que això implica. Malgrat la incertesa, aquest canvi geopolític és també una oportunitat: sense aquest context, no tindríem damunt la taula propostes tan orientades a reforçar la competitivitat i la productivitat europea.

22. Joan Ramon Rovira Homs, director d'Estudis Econòmics de la Cambra de Comerç de Barcelona

L'economia catalana s'ha d'especialitzar en activitats intensives en coneixement i tecnologia

La clau de la prosperitat dels països és la millora contínua de la productivitat. Una de les raons que expliquen la bretxa d'eficiència productiva entre Europa i els EUA té a veure amb la naturalesa de les tecnologies digitals,

que són a la base del creixement de la productivitat al segle XXI. Algunes d'aquestes tecnologies, les més crítiques, requereixen uns nivells mínims d'inversió molt elevats per poder entrar a competir, però, una vegada efectuades les inversions, es beneficien d'importants economies d'escala. Per aprofitar aquestes economies i recuperar la inversió, les empreses necessiten operar en un mercat prou gran, almenys d'àmbit europeu.

Per a una economia relativament petita com la catalana, l'estratègia implica especialitzar-se en aquelles activitats intensives en coneixement i tecnologia en què pugui integrar-se amb avantatge en les cadenes de valor de la transformació digital a Europa. Aquesta estratègia només serà possible amb una estreta col·laboració publicoprivada i una coordinació àgil i eficaç de tots els països europeus al voltant d'uns objectius compartits.

23. Joaquim Coello Brufau, enginyer naval, i empresari i patró de la Fundació Catalunya Europa

És clau identificar i modernitzar sectors madurs i emergents, per aprofitar millor els fons europeus

Els informes Draghi i Letta adverteixen de la pèrdua de competitivitat de l'economia europea davant la Xina i els EUA, un fenomen encara més accentuat a Espanya i a Catalunya que en altres països de l'entorn. Això és degut, sobretot, a la manca d'uns plans industrials clars i de prioritització sectorial segons el valor afegit brut (VAB); a una inversió insuficient en recerca i desenvolupament (R+D), tant pública com privada, i a un teixit empresarial molt atomitzat, dominat per unes pimes poc digitalitzades. A més, la indústria té un pes reduït en el PIB i l'ensenyament de ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques (STEM) no té la qualitat ni la quantitat necessàries per garantir un futur competitiu.

Per superar aquests reptes, cal alinear l'estratègia industrial pròpia amb la política de la UE, tot apostant per la digitalització i per la transició ecològica. Identificar i modernitzar sectors madurs i emergents és clau per aprofitar millor els fons europeus quan arribin, facilitant-ne una distribució més eficient i pràctica que l'actual. Sense aquestes mesures, Catalunya i Espanya perdran encara més pes econòmic en el context global.

ECONOMISTES

24. Andreu Mas-Colell, economista, catedràtic emèrit de la UPF i de la Barcelona GSE. President del BIST i exconseller d'Economia i Coneixement

Ens cal consolidar i expandir les nostres estructures de coneixement, i acabar l'excés de rigidesa administrativa

A Espanya, li aniria molt bé que el programa de competitivitat Letta-Draghi es fes realitat. Ens agafaria en un bon moment pel que fa a les nostres possibilitats competitives. Som forts en àrees tan crucials com la digitalització i l'energia. Tant de bo la posició espanyola a la UE sigui la d'un suport sense reserves al programa. També, en algun aspecte (en energia nuclear o en l'actitud envers la indústria de defensa), ens convindria ser més francesos.

Si apostem fort pel programa Letta-Draghi, Catalunya pot esdevenir quelcom per al que està preparada, però que encara no és: un referent europeu en tecnologies avançades, incorporant-hi la recerca, el disseny, la prefabricació i la fabricació. I també en biotecnologia. Una condició necessària per aconseguir-ho és consolidar i expandir les nostres estructures de coneixement. La rigidesa administrativa és avui excessiva i, potencialment, letal. En particular, el nostre marc regulador no ha de ser més restrictiu que el dels nostres amics –però també competidors– europeus.

25. Guillem López Casasnovas, catedràtic d'Economia de la UPF i exconseller del Banc d'Espanya

Les dificultats són majúscules, tant de bo això desperti Europa

Redactats impecables. Pluja d'idees ben estructurades. Així són els dos informes europeus (Letta i Dragui) per redreçar l'economia europea. La integració dels mercats de capitals no té, en tot cas, tant desenvolupament com alguns voldríem. Potser no podia ser altrament, a la vista de la dificultat de concretar en un tema que té tantes arestes i en què l'acció pública té menys múscul davant del poder financer.

Però, més enllà de la literatura esmentada, la realitat europea no permet massa optimisme: d'on sortirà el finançament? Quin grau d'acceptació

tindrà aquesta prioritització, defugida avui pels governs amb una nova mutualització del deute, a empentes de l'augment de la despesa en defensa? Com es faran compatibles aquests recursos amb el diner privat, a escala dels interessos de les empreses en els diversos estats, més enllà dels corresponents als proveïdors d'armament i de tecnologies de seguretat? Quina capacitat tindrà la pròpia UE de dirigir l'assignació –segons quins siguin els fons finalment disponibles– i el control de les polítiques necessàries, sense que tot plegat acabi amb un repartiment de recursos d'àmbit local d'utilització incerta?

En general, els europeus tendim a prendre les dificultats com a oportunitats. Però aquelles avui són majúscules, vist el vendaval que bufa de l'Atlàntic. Tant de bo això despertés Europa de l'ensopiment, i desitjablement, no ho faci per raó de les amenaces bèl·liques, sinó per al bé d'un millor futur econòmic compartit.

26. Carlos Puig de Travy, degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya

Si es prenen les decisions adequades, Catalunya es podrà consolidar com un actor central en la nova economia europea

La Unió Europea té com a prioritats la transició ecològica i digital, l'autonomia estratègica i el reforç del mercat únic. Catalunya, un territori altament industrialitzat i amb una economia oberta, es troba en un punt clau per redefinir el seu paper en aquest context europeu. Té els recursos per desenvolupar-se com una de les economies més competitives d'Europa, però per a això ha d'abordar una sèrie de reptes estructurals clau, com ara millorar la productivitat, les infraestructures, la innovació, l'energia o el desenvolupament del capital humà, entre d'altres.

A banda d'això, és crucial impulsar l'eficiència de les administracions públiques. Si es prenen les decisions adequades, el país es podrà consolidar com un actor central en la nova economia europea, aprofitant el seu teixit empresarial i la seva posició estratègica. La clau serà la capacitat d'adaptació i la voluntat de fer les reformes necessàries per garantir un creixement sostenible i competitiu en el marc europeu.

AGENTS SOCIALS

27. Toni Mora Núñez, president del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (CTESC)

Calen grans acords estratègics i Catalunya pot ser promotora d'aquests consensos

Europa es troba a una cruïlla: deixar de ser rellevant en el món econòmic global, o bé prendre mesures àgils per coordinar i harmonitzar polítiques de desenvolupament, partint de la seva aposta històrica pel model social compatible amb la projecció productiva i competitiva. I no val a badar, perquè ara sí que hi ha organitzacions antisistema globals –governos inclosos– que juguen fort per modificar enormement el paradigma sorgit del consens posterior a la Guerra Freda: la democràcia està en joc davant d'un autoritarisme populista sense careta. Les eines per contrarestar-lo passen per acords majoritaris –no esperem unanimitats– i per potenciar la col·laboració publicoprivada per tal de reindustrialitzar Europa, apostant per una transició cap a un model energètic sostenible, acompanyat de justícia social.

Però l'entesa no ha de limitar-se només a les institucions. Caldria afegir-hi els agents socials i econòmics més representatius i, a ser possible, els moviments socials organitzats, el sector de l'economia social. Catalunya ha de ser promotora d'aquests consensos. Hem de tornar als grans acords estratègics de país que impulsaren polítiques per generar activitat i una ocupació estable, i millorar la vida als nostres barris i ciutats. Aquesta aposta cal fer-la amb el nombre més gran possible de gent –la ciutadania també se n'ha de sentir protagonista–, però sense dilacions injustificades.

28. Ricard Bellera Kirchhoff, director general de Diàleg Social del Departament d'Empresa i Treball

Hem de recuperar la prosperitat i la justícia com a elements distintius del model social europeu

A la seva recent *Brúixola de competitivitat*, la Comissió ens recorda que el que està en joc avui no és tan sols el creixement econòmic, sinó el futur del nostre model social. Hi ha una interacció evident, històrica, entre aquestes dues dimensions, que avui fins i tot va un pas més enllà.

En un món sacsejat per les tensions geopolítiques, amb reptes immensos en els camps tecnològic, mediambiental i demogràfic, la robustesa, la resiliència i la capacitat del nostre model socioeconòmic són bàsiques. També en termes de qualitat democràtica. Hem de ser competitius en base a la inversió productiva, la innovació, la formació permanent, l'organització del treball i la força que emana de la concertació i del diàleg.

Però, a més, hem de ser justos i redistribuir els guanys d'aquesta productivitat: garantint més democràcia, més benestar i més cohesió social. És hora de recuperar la prosperitat i la justícia com a elements distintius d'un model social, l'europeu, que cal reivindicar com a horitzó d'un món profundament trasbalsat.

29. Enric Morist Güell, president de la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Cal assegurar una prosperitat sostenible i compartida per a tota la ciutadania

Per millorar la competitivitat de la Unió Europea, és indispensable establir un marc que assegurï una prosperitat sostenible i compartida per a tota la ciutadania, especialment per a la que es troba en situació de més vulnerabilitat.

En aquest context, cal reforçar el mercat de treball, promovent la participació del tercer sector social en el Pilar Europeu de Drets Socials per tal d'afavorir la inserció laboral dels col·lectius amb més risc d'exclusió. També és fonamental que el nou marc financer plurianual inclogui més i millors compromisos dels estats membres, assegurant que la millora de la competitivitat europea vagi acompanyada de la resposta a les grans transicions globals i del reforç dels sistemes de protecció social.

D'altra banda, l'agenda de la doble transició digital i ecològica s'ha de consolidar com un factor clau per a la competitivitat global d'Europa. Alhora, la innovació i el coneixement han de comptar amb una participació activa de la societat civil, per tal d'enfortir la competitivitat dels sectors estratègics.

Finalment, cal impulsar una reforma de les polítiques que simplifiqui els processos administratius, afavoreixi la transformació digital i millori la contractació pública, garantint que les institucions contribueixin activament a la competitivitat europea.

TERRITORI

30. Ana María Martínez Martínez, presidenta del Comitè Executiu del Pacte Industrial

Un model industrial que generi ocupació de qualitat i cohesió territorial requereix diàleg social

L'informe Draghi destaca la urgència d'una Europa més competitiva, amb inversions massives i amb una estratègia industrial integrada. Catalunya pot aprofitar aquesta oportunitat per impulsar la reindustrialització i reforçar la seva autonomia estratègica en sectors clau.

El teixit productiu necessita infraestructures modernes, digitalització i sostenibilitat per competir en un mercat global en transformació. L'èxit d'aquest procés dependrà de la col·laboració entre administracions, empreses, sindicats i universitats.

El diàleg social i la concertació seran essencials per garantir un model industrial que generi ocupació de qualitat i cohesió territorial. Des del Pacte Industrial, treballem per connectar els agents clau i facilitar el desplegament de la nova política industrial europea al territori.

CONEXEMENT I EDUCACIÓ

31. Àngels Fitó Bertran, rectora de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i vicedegana del Col·legi d'Economistes de Catalunya

L'educació superior europea, també la catalana, ha de ser motor d'inclusió, innovació i democràcia

L'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) requereix un replantejament profund per respondre als reptes contemporanis. Els informes Draghi i Letta coincideixen en la urgència de reforçar la competitivitat europea mitjançant el desenvolupament de competències alineades amb la transformació digital i verda. Per aconseguir-ho, l'EEES ha de promoure un aprenentatge al llarg de la vida, inclusiu i accessible a tota la ciutadania, per assegurar que cap persona o territori queda al marge de l'evolució tecnològica.

A més de treballadors altament qualificats, Europa necessita també una ciutadania preparada per defensar un espai de democràcia, llibertats i drets. En temps de desinformació i polarització, l'educació ha de garantir competències en pensament crític, ètica digital i participació cívica. La tecnologia ha de ser la palanca –no l'objectiu final– per construir, amb un debat compartit i compromès, una societat més justa, equitativa i resiliència.

D'aquí ve que sigui imprescindible un EEES modern, integrador d'enfocaments interdisciplinaris, fomentador de la mobilitat acadèmica i capaç d'enfortir la cooperació entre les universitats. L'educació superior europea, també la catalana, ha de convertir-se en un motor d'inclusió, innovació i democràcia, perquè –no ens equivoquem– el pilar d'un futur comú es bas-teix i es bastirà sobre el coneixement.

32. Francesc Colomé i Montserrat, inspector d'educació, exdirector general de Formació Professional del Ministeri d'Educació i secretari de Polítiques Educatives del Departament d'Ensenyament

Hem de ser conscients dels reptes que caldrà assumir en educació i formació per “tancar la bretxa de la innovació”

Les directrius que es dibuixen en el marc de la Unió Europea interpel·len fortament l'educació i la formació, i és important que els responsables de l'educació del país siguin conscients dels reptes que caldrà assumir.

A l'informe Draghi, una de les sis polítiques transversals que es plantegen és “tancar la bretxa de la innovació”. Es refereix a la necessitat que la innovació s'incorpori i augmenti en les nostres formes de produir, per poder tancar la bretxa ara existent entre la UE i els EUA o la Xina. En el marc d'aquesta política, s'incorpora la necessitat d'incrementar les competències de la població, tot assegurant que, en l'àmbit de l'educació, cal anar més enllà de les competències en llengua, matemàtiques, entorn..., i cal definir i treballar de manera rigorosa i intel·ligent les competències digitals, les competències verdes, les competències STEM (en ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques), les competències toves transversals i les competències de gestió.

33. Josep Manuel del Pozo i Àlvarez, doctor en Filosofia, professor emèrit de la Universitat de Girona i exconseller d'Educació

**S'entén l'enfocament productivista de Draghi
per l'encàrrec que ha rebut, però la intel·ligència natural
mereix més atenció**

El professor Draghi centra el seu informe principalment en objectius per als grans àmbits de pes econòmic i en els criteris de millora de la productivitat. Seria injust no valorar les moltes referències que fa a l'educació i a la formació, tot i que no hi tenen un capítol específic –el que més s'hi acostava du per títol “Les habilitats”. Els aspectes més positius de les seves referències són el reconeixement de les desigualtats en l'accés a l'educació, el finançament insuficient del sistema educatiu a molts països membres, la importància de la formació professional i d'adults i l'aprenentatge permanent, així com la necessitat de revisar integralment els plans d'estudis i d'establir una millor relació entre els sistemes educatius i el món productiu.

Malgrat que, per la naturalesa de l'encàrrec rebut, es pot entendre l'enfocament productivista de la seva anàlisi, no hi hauria estat de més una referència als aspectes més humanistes dels dèficits formatius actuals i segurament futurs: la importància de desenvolupar el pensament crític i la responsabilitat ètica, que podrien resumir com el nucli d'aquesta perspectiva. Hauria hagut de reconèixer que no tan sols no destorben, sinó que potencien les “habilitats” que ell postula. Els dirigents i els treballadors d'una Europa més competitiva necessiten una dotació mental que vagi més enllà de les habilitats operatives, que cada vegada les facilitaran més –si és que no les executen del tot– tota mena d'artefactes, com les múltiples aplicacions de la intel·ligència artificial. La intel·ligència natural –lligada a la creativitat, la sensibilitat i la complexitat contextual– mereix més atenció.

34. Pastora Martínez Samper, comissionada per a l'Acció Internacional de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i patrona de la Fundació Catalunya Europa

La bona rebuda dels informes Draghi i Letta s'està transformant en preocupació davant la seva materialització

En un moment en què el coneixement no sempre es reivindica com a motor de progrés, els informes Draghi i Letta destaquen la necessitat d'invertir en recerca i talent per fomentar la innovació i la competitivitat. Per sort, l'aposta no és nova en una Europa que porta dècades invertint en coneixement com a recurs imprescindible per al desenvolupament social i econòmic.

Letta fa un pas més i proposa incorporar la recerca, la innovació i l'educació al cor del mercat únic europeu per pal·liar-ne la fragmentació actual. Una cinquena llibertat –la de l'intercanvi de coneixement– que, sumada a la lliure circulació de persones, béns, serveis i capitals, elimini barreres per competir globalment.

Tanmateix, la bona rebuda inicial d'ambdós informes per part dels actors acadèmics i científics s'està transformant en preocupació davant la seva materialització. Intranquil·litza el seu enfocament en l'explotació comercial del coneixement i en la recerca amb ús militar, la indefinició dels nous instruments que es proposen i el seu encaix amb els actuals, i la desatenció als desequilibris existents i derivats. D'aquesta concreció, se'n dibuixarà el model industrial i social que ens apropi o ens allunyi d'una societat basada en un coneixement obert per a tothom. Els propers mesos seran decisius.

UNA EUROPA AMB LA PARTICIPACIÓ DE TOTHOM

Europa es troba davant d'un escenari desconegut. Un canvi de paradigma en què haurà de donar respostes a grans desafiaments, però també a grans oportunitats. En definitiva, un moment complex, però també apassionant, en què les institucions i la societat civil hem d'anar plegades per trobar la millor manera d'abordar qüestions centrals per al futur de la Unió Europea, com la millora de la competitivitat i del mercat comú.

Per sort, comptem amb dos valuosíssims informes (Letta i Draghi) que ens ofereixen una anàlisi molt detallada de la situació i també propostes concretes a curt i a mitjà termini. Catalunya, com a part de la Unió Europea, no pot defugir aquests reptes, però cal treballar per concretar aquestes receptes a la nostra realitat i garantir així el progrés de la societat catalana, basat en un model de prosperitat compartida.

Catalunya parteix d'una posició privilegiada en sectors estratègics com la manufactura avançada, la recerca en biotecnologia i la innovació digital, i disposa d'un teixit productiu diversificat i altament internacionalitzat. Aquesta situació ens hauria de permetre encarar el futur amb optimisme i amb seguretat. No obstant això, calen esforços addicionals per superar la fragmentació empresarial, reforçar les infraestructures logístiques –especialment el corredor mediterrani, clau per a la millora de les connexions amb la resta d'Europa– i accelerar la transició energètica amb un sistema de preus més competitiu per a les empreses i les llars.

En aquest context, és important assenyalar que el Pla Catalunya Lidera, aprovat pel Govern de la Generalitat, vol maximitzar l'impacte de les estratègies europees a escala catalana i s'alinea perfectament amb la Brúixola de la competitivitat de la Comissió Europea, cosa que permet mobilitzar inversions en innovació, digitalització i descarbonització, mentre que la seva dimensió territorial garanteix una aplicació adaptada a les necessitats de la ciutadania.

La construcció d'aquesta nova Europa s'ha de fer amb la participació de tothom: administracions, sindicats, patronals, universitats, tercer sector i, fonamentalment, tots i cadascun dels ciutadans. Per això, és important encetar un debat obert i divers que faci d'aquesta nova Unió Europea un projecte de país. Aquest llibre és un punt de partida fantàstic per aconseguir-ho.

Jaume Duch i Guillot,
conseller d'Unió Europea i Acció Exterior

